Beleidsnota Onderwijshuisvesting

2026-2041

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Inhoudsopgave

A. Samenvatting 5
1. Introductie 6
2. Doelstellingen 10
B. Opgave 11
1. Kaders 12
2. Context 21
3. Doelstellingen en uitgangspunten 25
Ambitie en doelstellingen 26
Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen 26
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen 31
4. Uitvoeringsprogramma 37
(Af)wegingskader 37
De programmering 39
C. Monitoren, sturen en verantwoorden 43
1. Indicatoren 43
2. Risico's 46
3. Financiën 50
4. Voortgang en verantwoording 56
a. Beleidsnota en uitvoeringsprogramma 56
b. Huisvestingsprogramma 59
D. Bijlagen 60
Sectie 4.01 Afkortingenlijst 60

Voorwoord

Beste lezer,

Goed onderwijs begint bij een gezonde, inspirerende en duurzame leeromgeving. Als wethouder Onderwijs voel ik een grote verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat ieder kind in Utrecht kansrijk kan opgroeien. Scholen zijn niet alleen plekken waar kennis wordt overgedragen, maar ook waar kinderen leren samenleven, hun ambities vormgeven en opgroeien tot verantwoordelijke burgers. Met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) werken we eraan om deze visie stap voor stap werkelijkheid te maken.

In Utrecht staan we voor een grote uitdaging: veel schoolgebouwen voldoen niet meer volledig aan de eisen van deze tijd. Het is belangrijk dat we deze gebouwen blijven vernieuwen en aanpassen. Tegelijkertijd moeten we kritisch kijken naar hoe we onze onderwijsruimtes zo efficiënt mogelijk kunnen gebruiken. In sommige wijken hebben we te maken met leegstand en overcapaciteit, terwijl in andere wijken juist een tekort dreigt. Dit vraagt om een doordachte aanpak waarbij we schoolgebouwen en gymzalen op de juiste plekken beschikbaar maken en toekomstbestendig inrichten.

Terwijl het onderwijsniveau onder druk staat en de stad groeit, is het belangrijk dat we leeromgevingen creëren waar leerlingen het beste uit zichzelf kunnen halen en waar zowel zij als leraren met plezier naartoe gaan. Flexibele, duurzame en toekomstbestendige gebouwen zijn daarbij onmisbaar.

Het IHP richt zich op twee hoofddoelen: het waarborgen van voldoende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen én het creëren van kwalitatief goede huisvesting. Dit betekent dat we zorgen voor voldoende plekken, dichtbij huis en voor elk kind een basisschool in iedere wijk. Daarnaast is de kwaliteit van de onderwijshuisvesting van groot belang. Schoolgebouwen moeten zowel toekomstbestendig als duurzaam zijn en bijdragen aan inclusief onderwijs. Ze moeten meegroeien met de behoeften van leerlingen, leraren en de stad.

In Utrecht vinden we het belangrijk om plekken te creëren die kinderen, jongeren en ouders ondersteunen in hun verschillende behoeften en ontwikkelingen. We willen dat zij terecht kunnen op locaties die toegankelijk zijn en waar ze zich welkom voelen. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de buurtscholen. Deze buurtscholen vormen een laagdrempelige, vertrouwde plek in de wijk waar verschillende organisaties samenwerken met scholen, ouders en kinderen. Het is een plek waar kinderen niet alleen leren, maar ook hun sociale vaardigheden en persoonlijke groei verder ontwikkelen, met steun van organisaties zoals sportverenigingen, culturele instellingen, de bibliotheek en jongerenwerk: allemaal onder één dak. Door gebouwen multifunctioneel en flexibel in te richten, kunnen we de ruimte ook voor andere activiteiten gebruiken, waarbij de drempel laag is om naar binnen te stappen.

We realiseren ons dat het creëren van laagdrempelige, toegankelijke plekken voor de wijk geen gemakkelijke opgave is. De groei van de stad en stijgende kosten vragen om slimme keuzes en intensieve samenwerking. Bij het maken van dit plan hebben we intensief samengewerkt met de schoolbesturen om hun inzichten en behoeften mee te nemen. Wat dit plan bijzonder maakt, is dat we voor het eerst op een wijkgerichte manier hebben gewerkt. Per wijk hebben we samen met de schoolbesturen gekeken naar wat er nodig is en welke mogelijkheden er zijn.

Met trots presenteer ik u dit plan. Deze nota legt een duurzame en toekomstgerichte basis voor de onderwijshuisvesting in Utrecht. Samen zetten we hiermee een belangrijke stap richting een Utrecht waarin elk kind zich thuis voelt op school en zijn of haar dromen kan waarmaken.

Met vriendelijke groet,

Eelco Eerenberg
Wethouder Onderwijs
Gemeente Utrecht

A. Samenvatting

In deel A gaan we in op de aanleiding om de nota op te stellen, de scope van de nota en de doelstellingen op hoofdlijnen. Dit vormt hiermee de samenvatting, aan- en inleiding van de nota.

De beleidsnota Onderwijshuisvesting 2026-2041 richt zich op de te realiseren doelstellingen en beleidsmatige uitgangspunten betreffende de onderwijshuisvesting in de gemeente Utrecht. Dit beleid ligt als basis voor de realisatie en renovatie van schoolgebouwen, monumentale schoolgebouwen, gymzalen, benodigde tijdelijke huisvesting voor schoolgebouwen die worden gerenoveerd en een doorloop van projecten uit het huidige Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV). Het gaat om 99 projecten. Dit is een samenhangend pakket aan te realiseren projecten, die zorgen voor een eigentijds en toekomstbestendig scholenlandschap in Utrecht.

We geven invulling aan het toekomstbestendige scholenlandschap door middel van de volgende uitgangspunten:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.

- Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen.
- We bouwen geen nieuwe scholen als er binnen de verwijsafstand nog voldoende capaciteit beschikbaar is.
- Wij streven naar efficiënt gebruik van schoolgebouwen door meervoudig ruimtegebruik en het verminderen van het aantal kleine schoollocaties.
- Samen met schoolbesturen houden we herschikkingsgesprekken met als doel gebouwen optimaler te benutten.
- Schoollocaties met minder dan 191 leerlingen zijn in het uitvoeringsprogramma gemarkeerd als onderdeel van de herschikkingsopgave. We stimuleren samenwerking en fusie om leegstand te verminderen en de bezettingsgraad van schoolgebouwen te verhogen
- Wij maximeren het aantal leerlingen op basis van de grootte van het schoolgebouw, zodat we uitbreiding voorkomen en het aantal dislocaties verminderen.
- Met een multifunctionele faciliteit bedoelen wij: “Een gebouw waar verschillende organisaties, overwegend maatschappelijk, hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden”.
- We geven invulling aan de multifunctionele faciliteiten door actief te zoeken naar koppelkansen om functies binnen gebouwen te combineren.
- Het vraagstuk van meerdere functies binnen één gebouw omvat meer dan alleen onderwijshuisvesting, daarom kijken we binnen de gemeente Utrecht integraal naar de verbinding met andere beleidsvelden.
- Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad.
- In de eerste twee fases van het uitvoeringsprogramma worden de meeste scholen uit de dertig kwetsbare buurten aangepakt.

2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

- Wij zorgen ervoor dat schoolgebouwen voldoen aan alle wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid, zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.
- Bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen passen de frisse scholen klasse B toe. Hierbij is extra aandacht voor luchtkwaliteit, temperatuur, en geluid.
- Inclusie is een recht voor kinderen en een verantwoordelijkheid voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, zoals het ministerie van OCW aangeeft.
- Speciaal (basis) onderwijs bouwen we altijd in combinatie met een reguliere school.
- Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen in Utrecht passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe, waarbij alle ruimtes en verbindingen worden vastgelegd in een ruimtematrix en routeschema.
- We streven naar energieneutrale (ENG) schoolgebouwen, met focus op het verlagen van energieverbruik en CO2-uitstoot, en passen circulaire oplossingen toe waar mogelijk.

1. Introductie

Aanleiding

Utrecht groeit naar verwachting van ruim 377.000 in 2025 naar ongeveer 473.000 inwoners in 2040 volgens de bevolkingsprognose. Daarmee groeit ook de vraag naar woningen, groen, voorzieningen, banen, mobiliteit en (duurzame) energie. Utrecht omarmt die groei en wil deze benutten om gezond stedelijk leven voor iedereen te versterken. We willen namelijk dat Utrecht een stad is waar we in de toekomst op een gezonde manier met elkaar samen leven, wonen en werken.

Met de groei van het aantal woningen en inwoners dienen ook de bijhorende voorzieningen in de juiste balans mee te groeien. Meer inwoners betekent ook meer kinderen. Om te groeien in balans zijn dus ook voldoende schoolgebouwen nodig. Als gemeente hebben we de zorgplicht om tijdig te voorzien in voldoende, kwalitatief goede én gezonde schoolgebouwen voor alle Utrechtse leerlingen.

In 2023-2024 gaan er 50.618 leerlingen naar school in Utrecht. Volgens de leerlingenprognose 2024 is de verwachting dat de leerlingenaantallen in Utrecht blijven groeien tot 53.596 leerlingen in 2040. Dat is een groei van bijna 3.000 leerlingen.

De toekomstige onderwijshuisvestingsbehoefte plaatsen wij in het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs in een meerjarenperspectief voor de periode 2026-2041. Het huidige meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) loopt in 2025 af. Actualisatie van het meerjarenperspectief is nodig op basis van nieuwe inzichten, ontwikkelingen, eisen en ambities. Daarnaast is door een wetswijziging een IHP verplicht, dat bestaat uit deze beleidsnota en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Door vaststelling van deze nieuwe beleidsnota, vervalt het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) dat tot en met 2025 loopt.

Financiën in beweging

Wij staan voor grote uitdagingen op het gebied van onderwijshuisvesting. In onze verdichtende steden is het vinden van een geschikte onderwijslocatie erg lastig. Stijgende marktprijzen en bouwkosten en aanvullende (gemeentelijke en zelfs Europese) eisen die worden gesteld aan de gebouwen vergroten bovendien de financiële druk op de begroting voor onderwijshuisvesting. Bij de uitvoering van projecten zien we uitdagingen die breder zijn dan alleen onderwijshuisvesting, zoals netcongestie, beperkte binnenstedelijke ruimte en stedenbouwkundige eisen. Daarom maken we met schoolbesturen via het Integraal Huisvestingplan (IHP) onderwijs lange termijn afspraken om

prioriteiten te stellen en een planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting mogelijk te maken.

De mate waarin we komende jaren invulling kunnen geven aan de financiële en inhoudelijke uitgangspunten verschilt. Er is beperkte financiële ruimte om in te zetten op ambities die verder strekken dan onze wettelijke taak op onderwijshuisvesting. In tijden van financiële krapte moeten we scherpe keuzes maken. Hierom is er gedurende het opstellen van het IHP en UVP voortdurend gezocht naar het vinden van de juiste balans tussen de genoemde uitdagingen en het realiseren van ambities enerzijds en de beschikbare capaciteit en middelen anderzijds.
Afgelopen jaren hebben we gewerkt met normbedragen zoals opgenomen in de verordening. Voor een groot aantal projecten was dat normbedrag niet toereikend, door verschillende ontwikkelingen waar we mee te maken hebben. Daarom is gekeken welk normbedrag wel passend is in de huidige tijden. Dat nieuwe normbedrag is de basis geweest van de doorrekening van het uitvoeringsprogramma. Hierover leest u meer in deel C hoofdstuk 3 Financiën.

Alhoewel dit een zoektocht is die de komende jaren nog niet afgerond zal zijn, hebben we reeds scherpe keuzes moeten maken. Keuzes die er voor zorgen dat we een toereikend programma hebben voor de komende IHP-periode. Keuzes die duidelijkheid geven aan heel veel schoolbesturen, waardoor de kinderen in een goed geoutilleerd schoolgebouw onderwijs kunnen volgen. Maar het is voor dit moment wel gericht op het minimaal noodzakelijke niveau. Simpelweg omdat de middelen de komende jaren ontbreken om de gedeelde hogere ambities (volledig) te kunnen realiseren.
Dat betekent echter niet dat we alle ambities loslaten. Het gaat hier immers om een meerjarenstrategie die zich op de komende zestien jaar richt. Waar mogelijk willen we, binnen de bestaande financiële kaders, ervoor zorgen dat onze schoolgebouwen zo veel mogelijk inclusief, flexibel en duurzaam zijn. Tegelijkertijd moeten we ook realistisch zijn, niet alles zullen we (meteen) kunnen realiseren. Hiervoor zijn deels aanvullende middelen nodig. We blijven ons daarom inzetten om deze benodigde middelen van het Rijk te krijgen, aangezien onderwijshuisvesting een wettelijke taak is. Het is genoegzaam bekend dat er landelijk fors meer geld bij moet om aan alle ambities te kunnen voldoen (zie o.a. Meer info over brief aan Kamer | Bouwstenen).

Invulling van ambities

In de beleidsnota willen we vele ambities realiseren. Het belang van goed onderwijs in de stad is evident zeer groot. Maar op dit moment kan niet aan alle ambities volledig invulling worden gegeven. Dat betekent dat er aan die ambities op een andere wijze en / of ander moment invulling dient te worden gegeven. Er is geen aanvullend budget opgenomen voor de volgende uitgangspunten, doordat bij de Voorjaarsnota 2024 al bezuinigingen moesten worden doorgevoerd:

- Inclusievere schoolgebouwen
- Klimaatadaptiviteit en circulariteit (onderdeel duurzaamheid)
- Flexibele huisvesting

Zo zijn ook schoolgebouwen die tot twintig jaar geleden zijn gerenoveerd, en die dus niet op het UVP hoeven te komen, maar energetisch wel slecht scoren niet opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Verder is er fors getemporiseerd in de programmering. Dat betekent dat er meerdere projecten zijn doorgeschoven of uiteindelijk helemaal niet zijn opgenomen in de programmering. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de schoolgebouwen en het onderhoudsniveau.

De komende jaren moet worden gekeken hoe er ruimte kan worden gevonden om concreet invulling te geven aan de niet gedekte ambities. We blijven hier uiteraard wel voortdurend op inzetten, in samenwerking met de stakeholders. Enerzijds door per project te onderzoeken hoe aan één van de

ambities binnen de mogelijkheden wel invulling kan worden gegeven. Anderzijds door continue te verkennen naar aanvullende mogelijkheden, te lobbyen bij het Rijk, onderzoek te doen naar andere vormen van samenwerking, aan te sluiten op landelijke programma's etc.

Uitgangspunten voor nieuwbouw of renovatie

De uitgangspunten voor nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen zijn:

- het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen 'het bouwbesluit')(wettelijk);
- Norm Frisse scholen klasse B (excl. licht en energie)(bovenwettelijk);
- Utrecht Standaard Toegankelijk (bovenwettelijk);
- ENG schoolgebouw bij nieuwbouw en in 25% van de renovaties (bovenwettelijk) (onderdeel ambitie duurzaamheid);
- Toeslag voor Stedenbouwkundige eisen indien van toepassing (bovenwettelijk).

Het krediet dat voor nieuwbouw of renovatie wordt verstrekt aan de bouwheer is gestoeld op deze uitgangspunten, maar is herijkt op basis van actuele marktontwikkelingen en het prijsniveau 2025.

Dit leidt ertoe dat van de looptijd van zestien jaar van dit IHP (2026-2041) de benodigde investeringen voor de projecten uit de eerste tien jaren volledig zijn gedekt. Dekking voor het restant van de projecten wordt bij de actualisaties van het IHP meegenomen.

Naast de wettelijke voorschriften die we hiervoor hanteren en/of inzetten, is het voeren van herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen het belangrijkste middel om die doelen te bereiken. Vanuit de herschikking van de bestaande portefeuille wordt op wijkniveau gekeken naar andere inzet van schoolgebouwen, betere spreiding van leerlingen en het verhogen van de bezettingsgraad. Zie deel B, uitwerking van de doelstelling 'een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.

Scope en leeswijzer

De reikwijdte van het IHP onderwijs beslaat alle voorzieningen die in de Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht zijn opgenomen, zoals renovatie, (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding. Het plan omvat schoolgebouwen, strategische wissellocaties (tijdelijke huisvesting) en gymzalen voor primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) en voortgezet onderwijs (VO). De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen ligt bij het schoolbestuur en valt daarmee buiten de scope van dit IHP onderwijs. Daarnaast zijn schoolbesturen vaak de bouwheer van bouwprojecten en realiseren in dat geval de schoolgebouwen. Bij het opstellen van het IHP onderwijs zijn de schoolbesturen geraadpleegd om hun behoeften en inzichten mee te nemen in het proces. We hebben namelijk een belangrijk gezamenlijk doel: het realiseren van voldoende, goede en duurzame scholen voor elk kind. Daarnaast zijn schoolbesturen vaak bouwheer en verantwoordelijk voor het onderhoud van de gebouwen. Deze intensieve samenwerking heeft ons in staat gesteld om input uit het veld en de beleidsmatige kaders te integreren in een plan dat recht doet aan zowel de ambities van de stad als de behoeften van het onderwijs.

Het integraal huisvestingsprogramma (IHP) voor de periode 2026 – 2041 bestaat uit een beleidsnota en een uitvoeringsprogramma en richt zich op twee hoofddoelen: 1) voldoende en 2) kwalitatief goede huisvesting voor scholen. In **deel A** zetten we uiteen hoe we aan deze twee doelstellingen werken. We richten ons enerzijds op de realisatie van voldoende huisvesting door leegstand en het aantal kleine schoollocaties te verminderen, het efficiënt gebruik van de beschikbare ruimte te bevorderen en multifunctionele faciliteiten te stimuleren. Daarnaast waarborgt het IHP onderwijs kwalitatief goede huisvesting door naast te voldoen aan wettelijke eisen ook aandacht te hebben voor onder andere

toegankelijkheid en duurzaamheid. Naast de twee doelen zijn er ook principes waar we middels onderwijshuisvesting aan bijdragen, zoals inclusief onderwijs en het klimaatakkoord.

In **deel B** wordt de opgave uiteengezet, inclusief de beleidskaders, context, uitgangspunten en wordt het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen toegelicht. Het uitvoeringsprogramma wordt apart van deze beleidsnota door het college vastgesteld voor een periode van zestien jaar.

In **deel C** wordt het monitoren, sturen en verantwoorden besproken. Dit deel behandelt de indicatoren waarop we sturen, evenals de risico's, financiële kaders, voortgangs- en verantwoordingsstructuren.

In **deel D** zijn de bijlagen opgenomen. Daarin is een overzicht van de projecten, wijkportretten, de manier van participatie van de schoolbesturen en de adviezen van de themateams duurzaamheid en flexibele huisvesting opgenomen. Ook is in de bijlage een afkortingenlijst opgenomen.

2. Doelstellingen

In dit hoofdstuk gaan we in op de ambitie en de daarbij behorende doelstellingen en uitgangspunten die we bij de programmering van onderwijshuisvesting hanteren. Dit is de basis voor de gehele beleidsnota en zal in de delen B, C en D nader worden uitgewerkt.

Ambitie

Kinderen en jongeren in Utrecht groeien kansrijk op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving. Met onze scholen faciliteren we deze kansrijke omgeving voor kinderen. Dit vraagt om schoolgebouwen die geschikt zijn voor het geven van modern en eigentijds onderwijs. Niet alleen nu, maar ook in de komende jaren. Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt daarmee bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Doelstellingen en uitgangspunten

Deze ambitie is vertaald in de volgende doelstelling:

Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.

Deze doelstelling concretiseren we in:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

Met ‘Een toereikend aantal schoolgebouwen en gymzalen’ bedoelen we dat er altijd voldoende scholen moeten zijn voor alle leerlingen die in Utrecht naar school gaan. Bij voorkeur zo thuisnabij mogelijk. Deze doelstelling sluit aan bij onze wettelijke taak om zorg te dragen voor adequate huisvesting van scholen in het PO, VO en (V)SO. Met kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen bedoelen we onder meer dat de scholen tenminste moeten voldoen aan het Besluit bouwwerken leefomgeving en frisse scholen klasse B. Het wegingskader is hiervoor het vertrekpunt, zie deel B, paragraaf 4 van deze beleidsnota.

Doelenboom

B. Opgave

In deel B gaan we allereerst in op de **wettelijke** kaders die bepalend zijn voor de keuzes die in het IHP onderwijs gemaakt worden. Daarna gaan we in hoofdstuk 2 in op de **beleidsmatige ambities** die in Utrecht zijn vastgesteld in onder meer de Utrechtse onderwijsagenda (UOA), waaraan vanuit onderwijshuisvesting randvoorwaardelijk wordt bijgedragen.

1. Kaders

Wettelijke kaders zijn bepalend voor de wijze waarop we onderwijshuisvesting in Utrecht vormgeven. In 1.1 gaan we in op de wettelijke kaders en vervolgens in 1.2 hoe dit is uitgewerkt in de *lokale juridische kaders* zoals vastgelegd in de *verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht.*

1.1 Wettelijke kaders

WPO, WVO en WEC

Huisvesting van scholen is een belangrijk onderdeel van de *Wet op het Primair Onderwijs* (WPO[1]), de *Wet Voortgezet Onderwijs* 2020 (WVO 2020[2]) en de *Wet op de Expertisecentra* (WEC[3]). De gemeente heeft de wettelijke taak om te voorzien in huisvesting van de scholen in het PO, VO en (V)SO. In de drie beschreven wetten wordt ingegaan op wat precies onder de voorziening huisvesting wordt verstaan, wat de rol van gemeente daarin in is en hoe het bouwheerschap te regelen. De Wet op het primair onderwijs bepaalt hoe het basisonderwijs in grote lijnen geregeld moet zijn en regelt niet alleen het reguliere basisonderwijs, maar ook het speciaal basisonderwijs. De scholen voor speciaal onderwijs bieden aangepaste programma's en ondersteuning om te voldoen aan de fysieke, cognitieve of emotionele behoeften van hun leerlingen. Deze scholen vallen onder de *Wet op de Expertise Centra.*

> Gemeenten zijn verantwoordelijke voor de huisvesting van scholen. De bekostiging komt vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Vaak zijn schoolbesturen bouwheer van de bouwprojecten. Dit verwijst naar de opdrachtgever die verantwoordelijk is voor de bouw van een project, oftewel de partij die verantwoordelijk is voor het initiëren, financieren en/of begeleiden van de bouw of renovatie van schoolgebouwen.

Het huisvesten van scholen is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het onderhouden van scholen is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. Hieronder is een afbeelding toegevoegd die de verdeling laat zien van (financiële) verantwoordelijkheden tussen de gemeente en het schoolbestuur. Dit begint bij de middelen vanuit het Rijk, die worden verdeeld tussen de gemeente en de schoolbesturen. De gemeente ontvangt middelen voor investeringen in gebouwen, zoals nieuwbouw en renovaties, terwijl de schoolbesturen middelen krijgen voor het meerjarig onderhoud, de exploitatie van en aanpassingen aan de gebouwen. De bekostiging komt vanuit het gemeentefonds, waarbij een deel van de uitgaven, de investeringen, moet worden gefinancierd.

[1] Wet op het primair onderwijs
[2] Wet voortgezet onderwijs 2020
[3] Wet op de expertisecentra

Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting

Het ministerie van OCW werkt al enkele jaren aan een wetswijziging op het gebied van onderwijshuisvesting, naast aanpassingen in bestaande wetgeving betekent dit ook een nieuwe wet 'planmatige aanpak onderwijshuisvesting'. Het voornaamste doel van deze wet is om schoolbesturen en gemeente meer planmatig met elkaar te laten samenwerken bij investeringen in schoolgebouwen. De beoogde inwerkingtreding is 1 augustus 2025. Het wetsvoorstel wordt in 2024 aan de Tweede Kamer voorgelegd. De verwachting is dat het proces ongeveer negen maanden in beslag neemt. In het onderwijs zijn de vaste momenten waarop nieuwe wetgeving in werking kan treden doorgaans 1 augustus en 1 januari. Als alles volgens planning verloopt, treedt de nieuwe wet in augustus 2025 in werking. Mocht er vertraging optreden, dan wordt de inwerkingtreding januari 2026.

- De grootste wijzigingen zijn:
- Gemeenten worden verplicht om per vier jaar een IHP onderwijs op te stellen en scholen worden verplicht om een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) op te stellen.
- Het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de aan te vragen voorzieningen in de huisvesting, als alternatieve maatregel voor vervangende nieuwbouw.
- Het investeringsverbod voor PO wordt opgeheven.

> Gemeenten worden verplicht om per vier jaar een IHP op te stellen en scholen worden verplicht om een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) op te stellen.

Deze wijzigingen hebben naar verwachting weinig invloed op het beleid van de gemeente Utrecht. Er wordt immers al lange tijd gewerkt met een IHP onderwijs (voorheen MPOHV genoemd) en renovatie is reeds een aan te vragen voorziening. Nieuw voor Utrecht is het opheffen van het investeringsverbod door het primair onderwijs. Het opheffen geeft meer ruimte tot overleg en het toepassen van maatwerkoplossingen per schoolgebouw, aangezien schoolbesturen nu zelf mee kunnen investeren. Verder zal er nog een slag moeten worden gemaakt in het verzamelen van de gestelde basisinformatie (zoals bijvoorbeeld het aanvragen van de energielabels) over de schoolgebouwen.

Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen

Het stichten van een nieuwe school verloopt sinds juli 2021 via de Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen[4]. Doel van deze wet is om ervoor te zorgen dat het aanbod funderend onderwijs (de overkoepelende term voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs) beter aansluit bij de daadwerkelijke belangstelling van leerlingen en ouders en dat het bijdraagt aan meer vernieuwing in het onderwijs en keuzevrijheid voor de ouders. Het ministerie van OCW beoordeelt en beslist over een aanvraag van een nieuw initiatief. Daarna moeten we als gemeente voorzien in passende huisvesting van deze nieuwe school.

> Het doel van de wet Meer ruimte voor nieuwe scholen is ervoor te zorgen dat het aanbod van het funderend onderwijs beter aansluit bij de daadwerkelijke belangstelling van leerlingen en ouders.

De jaarlijkse cyclus van indienen van nieuwe initiatieven bij het ministerie sluit niet goed aan op het maken van bouwplannen voor onderwijshuisvesting zoals is opgenomen in dit IHP onderwijs. De huisvesting van nieuwe initiatieven doorkruist de structurele afspraken die we met bestaande schoolbesturen maken. Deze tegenstrijdigheid in wetgeving belemmert een efficiënte planning van

[4] Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen

onderwijshuisvesting en veroorzaakt onzekerheid voor zowel gemeenten als schoolbesturen. De uitvoering van de Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen wordt bovendien in opdracht van OCW gedurende vijf jaar gemonitord en geëvalueerd. De eindrapportage zal eind 2025 gereed zijn. Op basis van deze eindrapportage volgt mogelijk een aanpassing van deze wet[5].

Kleine scholentoeslag en gemiddelde schoolgrootte

In het regeerakkoord van 2024 is aangekondigd dat men in het funderend onderwijs de ‘kleine-scholen-toeslag’ wil omvormen naar een dunbevolktheidstoeslag, waardoor de middelen herschikt worden ten gunste van kleine scholen in dunbevolkte gebieden en regio’s waar de laatste school van een richting dreigt te verdwijnen. Daarnaast werkt OCW aan een wijziging van de uitzonderingsgrond “de gemiddelde schoolgrootte".

> Door de 'kleine-scholen-toeslag' om te vormen naar een dunbevolktheidstoeslag ontvangen scholen onder de opheffingsnorm minder financiële middelen, wat hen extra stimuleert om samen te werken of te fuseren.

De omvorming van de kleine-scholen-toeslag naar een dunbevolktheidstoeslag leidt ertoe dat scholen onder de opheffingsnorm (in Utrecht is dit 191 leerlingen) minder financiële middelen ontvangen en extra gestimuleerd worden om samenwerking of fusie met andere scholen of schoolbesturen te zoeken. Hetzelfde geldt voor de aanpassing van de uitzonderingsgrond[6]. De voorgestelde wetswijzigingen zijn in lijn met de in Utrecht reeds ingezette gesprekken met schoolbesturen over het herschikken[7] van kleine schoollocaties en het niet opnemen van scholen onder de opheffingsnorm in het IHP onderwijs. Het sluit ook aan bij het efficiënter inzetten van capaciteit in het onderwijs en het terugdringen van het lerarentekort, beschreven in motie M2024/26 “Meer samenwerking, minder concurrentie”. De uiteindelijke keuze voor het sluiten van een school ligt bij het schoolbestuur.

[5] Brief stand van zaken vierde ronde stichtingsaanvragen en ouderverklaringen in het kader van de wet 'Meer ruimte voor Nieuwe scholen' van 19 november 2024
[6] Er zijn uitzonderingsgronden voor scholen die niet voldoen aan de opheffingsnorm, zoals de gemiddelde schoolgrootte of de afstand van andere scholen binnen dezelfde geloofsrichting. De website van de Rijksoverheid vermeldt alle uitzonderingsgronden.
[7] Zie hoofdstuk Indicatoren

Inclusief onderwijs

Schoolbesturen hebben samen met gemeenten de opdracht om voor het funderend onderwijs zorg te dragen voor goed onderwijs in goede gebouwen. De ontwikkeling naar inclusief onderwijs heeft daarbij invloed op het meerjarenperspectief van de onderwijshuisvesting. Schoolbesturen onderzoeken wat inclusief onderwijs concreet voor hen betekent, terwijl gemeenten bekijken hoe zij dit kunnen faciliteren in de huisvesting. In die zoektocht zijn de afgelopen jaren verschillende definities van inclusief onderwijs ontstaan.

> Schoolbesturen verkennen wat inclusief onderwijs voor hen inhoudt en gemeenten onderzoeken hoe zij dit vervolgens kunnen ondersteunen in de huisvesting.

Samenvatting van de ambitie voor inclusief onderwijs

Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij alle kinderen en jongeren dichtbij huis, volwaardig en gelijkwaardig toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving waarin zij zich samen ontwikkelen en samen leren en participeren. Binnen een inclusieve leeromgeving zijn alle kinderen welkom op een school dichtbij huis. Er wordt vanuit een pedagogische basis gewerkt aan de brede ontwikkeling van alle kinderen. Elk kind ontwikkelt zich, wordt gezien en hoort erbij. De kinderen leren met en van elkaar. Het schoolteam is multidisciplinair en biedt de ondersteuning die nodig is om alle kinderen onderwijs te bieden. De inclusieve leeromgeving is toegankelijk voor alle kinderen, leraren en ouders.[8]

Inclusief onderwijs heeft een plek in de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden, echter de vertaling naar praktische consequenties op schoolniveau en in de huisvesting ontbreekt hierin. In de eerste vier jaren van het IHP onderwijs zullen we daarom bij ieder nieuwbouw- en renovatieprojecten in het uitvoeringsprogramma bij de projectdefinitie aangeven of en op welke wijze in dit project rekening wordt gehouden met inclusief onderwijs (inclusief het huisvesten van niet-onderwijs kindpartners). Na vier jaar zullen we indien er meer duidelijkheid is, het IHP onderwijs daarop aanpassen.

Het VN-verdrag

Het VN-verdrag inzake de rechten van personen met handicap (Convention on the rights of persons with disabilities , hierna te noemen VN-verdrag) heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief is voor iedereen. Het verdrag is een mensenrechtenverdrag: het beschrijft de rechten van mensen met een beperking of chronische ziekte op gelijke behandeling en participatie. Om deze (mensen)rechten te realiseren, is het belangrijk dat de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning, participatie en dienstverlening goed geregeld is.

> VN-verdrag beschrijft dat de toegankelijkheid van onderwijs goed geregeld moet zijn, dat doen we in Utrecht met Utrecht Standaard Toegankelijk (hoofdstuk 1.2, lokaal kader).

Met het ratificeren van het VN-verdrag in juli 2016 erkent Nederland het recht van personen met een handicap op onderwijs (artikel 24). Artikel 24 zegt daar onder andere over: '*Teneinde dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, waarborgen Staten die Partij zijn een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren*' en '*personen met een handicap toegang hebben tot inclusief, hoogwaardig en gratis basisonderwijs en*

[8] Brief Passend onderwijs: blijven bouwen aan de basis op orde van 10 mei 2024

tot voortgezet onderwijs en wel op basis van gelijkheid met anderen in de gemeenschap waarin zij leven'.

Naast het recht op onderwijs op basis van gelijkheid is in artikel 9 'Toegankelijkheid' vastgelegd dat *'…nemen de Staten die Partij zijn passende maatregelen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en –systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden. Deze maatregelen, die mede de identificatie en bestrijding van obstakels en barrières voor de toegankelijkheid omvatten, zijn onder andere van toepassing op:*
a. *gebouwen, wegen, vervoer en andere voorzieningen in gebouwen en daarbuiten, met inbegrip van scholen, huisvesting, medische voorzieningen en werkplekken;…'*.

Met de ratificatie van dit VN-verdrag is aan de Jeugdwet, WMO en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Voor gemeenten betekent dit dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

Om ervoor te zorgen dat onze schoolgebouwen voor iedereen toegankelijk zijn, stellen wij aanvullende eisen die aansluiten bij de UST (Utrecht Standaard Toegankelijk), wat in hoofdstuk 1.2. verder wordt toegelicht onder het lokaal kader.

Kinderrechten

De rechten van kinderen en jongeren staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Dit heeft ook betrekking op het recht op onderwijs voor ieder kind. Dat geldt ook voor leerlingen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Voor ieder kind moet passend onderwijs beschikbaar zijn. Met het bieden van voldoend onderwijscapaciteit voor ieder kind, dragen we bij aan de doelstellingen van dit verdrag.

> Passend onderwijs moet voor elk kind beschikbaar zijn. Door voldoende onderwijscapaciteit te bieden, dragen we bij aan de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag.

Recent is tevens vastgesteld om in beleid en wetgeving de belangen van kinderen mee te wegen met een Kinderrechtentoets. Wanneer projecten in uitvoering gaan en er aan een programma van eisen wordt gewerkt, kan de bouwheer ervoor kiezen leerlingen in dit proces te betrekken. Vaak is het schoolbestuur de bouwheer.

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord[9] is een onderdeel van het Nederlandse klimaatbeleid. Het is een wereldwijde overeenkomst tussen veel organisaties en bedrijven, om onder andere de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan en de opwarming van de aarde te beperken. Het belangrijkste doel van het Klimaatakkoord is om de CO2-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen, met 1990 als referentiejaar. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen (CO2) met 95% afgenomen zijn.

[9] Wat is het Klimaatakkoord? | Klimaatverandering | Rijksoverheid.nl

Om de uitstoot van broeikasgassen in 2050 met 95% te verminderen, zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord, kan Utrecht bijdragen door onder andere energieneutrale onderwijsgebouwen te realiseren.

Met duurzame / energieneutrale onderwijsgebouwen kan onderwijshuisvesting bijdragen aan het behalen van dit doel. De normbedragen die we in dit IHP onderwijs hanteren, staan echter op gespannen voet met een deel van de doelstellingen uit het klimaatakkoord. Dit staat onder druk door beschikbare financiering. Bij het realiseren van nieuwbouw en renovatie zal daarom maximale inzet zijn op duurzame en energieneutrale onderwijshuisvesting binnen de beschikbare financiële kaders. Bij de uitwerking van de doelstelling in hoofdstuk 3 deel B staat omschreven hoe we in deze context omgaan met de verduurzaming van de onderwijshuisvesting.

1.2 Lokaal kader

Verordening huisvesting scholen in Utrecht

De verordening Huisvesting voor scholen is de set spelregels voor onderwijshuisvesting die we met de schoolbesturen in Utrecht opgesteld hebben en vastgesteld is door de gemeenteraad. Met deze set spelregels hebben we objectieve criteria om het doel, een passend plek voor iedere leerling, te realiseren. Zo hebben we niet alleen spelregels over wanneer een school in aanmerking komt voor renovatie, uitbreiding of nieuwbouw, maar ook waar we als gemeente iets extra's doen bovenop het wettelijk minimum van het Besluit bouwwerken en leefomgeving (voorheen Bouwbesluit), bijvoorbeeld in het geval van ENG (energie neutrale gebouwen). Er zijn eisen opgenomen op basis waarvan elk schoolgaand kind van een goed leerklimaat verzekerd is.
De verordening is het vertrekpunt bij elke aanpak die onderwijshuisvesting betreft en vormt de basis en het kader waarbinnen we het proces om te komen tot deze beleidsnota zijn gestart. Nu we de beleidsmatige uitwerking steeds meer inzichtelijk hebben gemaakt, zien we dat aanpassingen in de verordening nodig zijn. Dit doen we zodat we nog beter invulling kunnen geven aan onze wettelijke taak.
Het gaat om aanpassingen zoals de herziening van normbedragen, het aanpassen van de verwijsafstanden en mogelijke uitwerkingen van de herschikkingsopgave. De aanpassingen kunnen betrekking hebben op beide doelstellingen, zoals opgenomen in deel A, paragraaf 2. Dit onderstreept de wisselwerking tussen de verordening en de beleidsnota.

De aanpassingen in de verordening treden gelijktijdig met het nieuwe IHP onderwijs in werking (per 1 januari 2026).

Door de verordening Huisvesting scholen zorgen we ervoor dat alle schoolgebouwen voldoen aan de belangrijke eisen voor een goed leerklimaat.

Nadere regels bij de Verordening huisvesting scholen in Utrecht

Bij de verordening behoren verschillende nadere regels, namelijk:

- Nadere regel demarcatie voor bouw en exploitatie van schoolgebouwen
    - Hier wordt ingegaan op de demarcatie tussen de gemeente en de school bij de bouw en exploitatie van schoolgebouwen.
- Nadere regel schoolgebouwen volgens gemeentelijk beleid voor kinderen
    - Het doel van deze nadere regel is het versterken van de verbinding tussen voorzieningen die een bijdrage leveren in de ontwikkeling van kinderen tussen 0 en 18 jaar.

- Nadere regel vergoedingen voor schoolgebouwen
    - In deze nadere regel worden de vergoedingen voor de voorzieningen (vervangende) nieuwbouw en renovatie beschreven.
- Nadere regel duurzame en gezonde schoolgebouwen
    - Het doel van deze nadere regel is het bouwen van energieneutrale schoolgebouwen.

Bewegingsonderwijs

Het realiseren van adequate en voldoende gymvoorzieningen is, naast de verplichting voor onderwijshuisvesting, ook een wettelijke verplicht en essentieel voor bewegingsonderwijs in Utrecht. Veel scholen beschikken over een gymzaal, die vaak in het schoolgebouw zelf is gevestigd of aangrenzend is gelegen. In de Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht is opgenomen dat alle scholen binnen een straal van 1.000 meter een gymzaal ter beschikking moeten hebben, zodat alle leerlingen gemakkelijk toegang hebben tot bewegingsonderwijs. Daarnaast kijken we bij het clusteren van gymzalen naar locaties waar bijvoorbeeld drie gymzalen nodig zijn, om deze te combineren tot één sporthal. Dit maakt het mogelijk om de ruimte beter te benutten voor verschillende binnensporten.

We stimuleren zoveel mogelijk dat gymzalen niet alleen voor scholen beschikbaar zijn, maar ook voor avondverhuur aan bijvoorbeeld verenigingen. We stimuleren dit voor zowel gymzalen in eigendom van de gemeente als in eigendom van de schoolbesturen, hoewel dit niet juridisch afdwingbaar is bij zalen in eigendom van de schoolbesturen. Bij gymzalen in eigendom van de schoolbesturen verkennen we bewaren waarom zij de zalen niet verhuren en kijken of we iets kunnen betekenen in het wegnemen van deze bezwaren. Met name de fysieke kenmerken van het gebouw en verantwoordelijkheden omtrent beheer en onderheid, toegang en aansprakelijkheid zullen daar een rol in spelen. Zo zijn sport- en gymzalen in eigendom van de gemeente onafhankelijk van de school voor iedereen toegankelijk. Onze zalen zijn te huren via de website van de gemeente.

> Wij zorgen ervoor dat er voldoende gymzalen beschikbaar zijn voor bewegingsonderwijs en stimuleren het avondgebruik ervan, bijvoorbeeld voor verenigingen.

Sinds 2023[10] hebben leerlingen recht op meer uren bewegingsonderwijs, namelijk op twee keer per week lessen van 45 minuten. In Utrecht is er voldoende capaciteit om aan deze nieuwe eisen te voldoen. Bij de programmering zal rekening worden gehouden met dit besluit.

[10] Besluitvorming op basis van het amendement van Heerema en Van Nispen, 20 januari 2020, nummer 35102-19

Utrecht Standaard Toegankelijk

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor de ‘vertaling’ van het ‘VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap’ in landelijke wet- en regelgeving, waaronder het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL). In het BBL zijn de wettelijke minimumnormen opgenomen voor toegankelijkheid. In Utrecht vinden we dat niet voldoende en hebben we ons gecommitteerd aan Utrecht Standaard Toegankelijk (UST).

Het UST is beleid voor een meer integrale toepassing van toegankelijkheid voor publieke gebouwen. Het streven is dat iedereen moet kunnen doen wat hij/zij/hen volgens de bestemming komt doen. Het houdt in dat we als opdrachtgever per project aan het begin van het bouwproces de prestatie qua toegankelijkheid vaststellen en die in het gehele bouwproces borgen. Dit betekent dat bij nieuwe schoolgebouwen en schoolgebouwen die een grootschalige verbouwing ondergaan (bijvoorbeeld vanwege verduurzaming) Utrecht Standaard Toegankelijk onderdeel van het bouwproces is.

UST is een proces waarin per project gemotiveerd wordt waarom bepaalde ruimten wel of niet toegankelijk kunnen zijn. Om alle ruimten volledig toegankelijk te maken, zijn soms aanvullende maatregelen nodig, zoals de installatie van extra (trap)liften, automatische deuren of bredere doorgangen om obstakelvrij gebruik te garanderen.

Samenvatting

Er is veel wet- en regelgeving van toepassing op de opgave voor onderwijshuisvesting. Met dit IHP onderwijs geven we invulling aan de wettelijke taken die voortvloeien uit de *Wet op het Primair Onderwijs* (WPO), *Wet Voortgezet Onderwijs* 2020 (WVO 2020) en de *Wet op de Expertisecentra* en *onze lokale verordening huisvesting scholen.* Daarnaast lopen we vooruit op de inwerkingtreding van de wet ‘*planmatige aanpak onderwijshuisvesting*', met daarin de opdracht om bij de programmering van onderwijshuisvesting een meerjarenstrategie te hanteren. Daarbij houden we rekening met opdrachten die kunnen voortvloeien uit de *wet Meer ruimte voor nieuwe scholen* en sorteren we voor op een *wijziging van de kleine scholentoeslag en aanpassing van de uitzonderingsgrond ‘gemiddelde schoolgrootte*'. Naast scholen zorgen we ook voor voldoende gymzalen voor het bewegingsonderwijs. Ook dragen we met dit IHP onderwijs bij aan de invulling van het *VN verdrag inzake de rechten van personen met handicap* en de opdrachten die voortvloeien uit *de klimaatwet.*

In Utrecht hanteren we naast het BBL (Besluit bouwwerken leefomgeving) Utrecht Standaard Toegankelijk, en spelen we waar mogelijk in op inclusief onderwijs. Het UST beschrijft een ambitie en een meer integrale toepassing van toegankelijkheid voor publieke gebouwen.

2. Context

Het beleid op onderwijshuisvesting wordt niet alleen ingegeven door wettelijke en lokale kaders, maar ook door *lokale beleidsambities*, zoals vastgesteld in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU), de daarbij bijbehorende oplegger en de Utrechtse Onderwijsagenda en de recent voor inspraak aangeboden Sociale Visie Utrecht 2040. Onderwijshuisvesting draagt bij aan en is deels voorwaardelijk voor de realisatie van deze beleidsambities. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe we vanuit onderwijshuisvesting bijdragen aan de Utrechtse ambities.

De koers voor het sociaal domein is uitgewerkt in een Sociale Visie Utrecht 2040 en is voor het ruimtelijk domein vastgesteld in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). De Sociale visie Utrecht 2040 (recent voor inspraak aangeboden) vormt samen met de Nota Gezondheid en de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 de koers waarop de beleidsnota IHP onderwijs is gebaseerd.

Sociale Visie Utrecht 2040[11]

De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd voor een gezond stedelijk leven voor iedereen. Met veel mensen gaat het goed, maar er zijn nog altijd ongewenste verschillen tussen inwoners op het gebied van rondkomen, gezondheid en de mogelijkheid om zich te ontwikkelen of mee te doen. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen op het gebied van financiën, beschikbare ruimte, betaalbaar wonen en personeelstekorten. Onze stad groeit de komende jaren flink. Dit vraagt om het maken van keuzes. Daarom richten we ons in de Sociale Visie Utrecht 2040 op die onderwerpen waar we het meeste verschil mee kunnen maken. Dat betekent dat onze grootste inspanningen gericht zijn op de financiële bestaanszekerheid van de inwoners, een betaalbaar dak boven je hoofd, het kansrijk opgroeien van onze kinderen en het gezond samenleven in alle wijken. Deze verschilmakers geven richting aan ons beleid. Zo benutten we bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen om een leefomgeving te creëren die gezond samenleven stimuleert en kijken we waar we kunnen bijdragen aan kansrijk opgroeien vanuit het beleid op onderwijshuisvesting. We gaan daarbij uit van het principe van meervoudig gebruik voor mono functionaliteit. Er zijn dus kansen om ook bij nieuwbouw/verbouw van scholen kansen te benutten voor combinatie van functies die bijdragen aan de verschilmakers. Ongelijk investeren is één van de leidende principes in de te maken keuzes.

Met deze nota wordt bijgedragen aan de volgende ambities uit de visie:

- In 2040 groeien kinderen in Utrecht op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving.
- De leefomgeving in Utrecht versterkt het samen leven en gezondheid.

Ruimtelijke strategie Utrecht 2040

Utrecht staat voor een grote verstedelijksopgave. We dragen bij aan het oplossen van nationale problemen op het gebied van wonen, leefomgeving, economische transities, klimaat en bereikbaarheid. Utrecht heeft haar koers tot 2040 vastgelegd in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU 2040) en de oplegger RSU.

Met de barcode in de RSU 2040 wordt de ruimtevraag weergegeven van alle functies die voor een stad van belang zijn. Ook maatschappelijke voorzieningen, waaronder scholen, zijn opgenomen in deze barcode. De normen voor de ruimtevraag van maatschappelijke voorzieningen zijn ontleend aan het Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen; hierin zijn ook de wettelijke

[11] De sociale visie ligt tot 7 februari 2025 ter inzage en gaat daarna naar de raad ter besluitvorming. Hij kan dus nog worden bijgesteld.

normen voor onderwijshuisvesting opgenomen. Naar verwachting wordt in 2025 een herijkt Koersdocument vastgesteld.
In de oplegger bij de RSU uit 2023 zijn groeien in balans, en de kwaliteit en leefbaarheid van de stad leidend in de ontwikkeling van de bestaande en groeiende stad. Bij de groei van de stad gaat het niet alleen om de groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen. Dit gaat gepaard met de groei van groen, duurzame mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen. Zorgdragen voor voldoende en kwalitatief goede scholen draagt daarmee bij aan het *groeien in balans.*

> Bij de groei van de stad zorgen we ook voor een passend schoolaanbod, in balans met de behoeften van de stad.

Utrechtse Onderwijsagenda
In Utrecht zorgen we ervoor dat de ontwikkeling van kinderen zo vloeiend mogelijk verloopt, waarbij de overgangen geen hoge drempels zijn maar logische fases die elkaar opvolgen en aanvullen. Dat vraagt om samenwerking: leerlijnen die op elkaar aansluiten, professionals die effectief samenwerken, ouders die in elke fase betrokken worden en ondersteuning die goed wordt georganiseerd. De aanpak staat beschreven in de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) werkagenda 2024 – 2027.

Voor het onderwijs zijn de ambities op kansrijk opgroeien en groeien in balans nader uitgewerkt in de UOA. De UOA vormt daarmee de Utrechtse invulling van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).

In de UOA staan vijf thema's centraal: sociaal emotionele ontwikkeling, stevige basis voor ontwikkeling, flexibel samenwerken en huisvesten, versterken van de professional en een doorlopende ontwikkellijn. Bij ieder thema zijn doelen geformuleerd. De doelen dragen bij aan het bereiken van de overkoepelende ambities van de Utrechtse Onderwijsagenda die aansluiten op de uitdagingen die spelen in het onderwijs en in de stad: kansengelijkheid, voldoende professionals en inclusie.

Flexibel samenwerken en huisvesten
Onder het thema 'flexibel samenwerken en huisvesten' zijn in UOA-verband de volgende afspraken gemaakt:

- Flexibele en buurtgerichte faciliteiten: We geven in Utrecht prioriteit aan het realiseren van faciliteiten waar kinderen, jongeren en ouders aanbod kunnen vinden dat voorziet in hun brede ontwikkelbehoeften. Daarvoor zetten we in op de realisatie van *buurtscholen*. Een buurtschool is een centrale, bekende en laagdrempelige plek in de wijk, waar verschillende organisaties samen met de school of scholen, kinderopvang en ouders werken aan de ontwikkeling van kinderen. In buurtscholen maken we flexibel, meervoudig en multifunctioneel gebruik van de ruimte. We bouwen, renoveren en herorganiseren gebouwen op zo'n manier dat deze naast onderwijs voor andere zaken gebruikt worden. Per buurt bepalen we welke partners nodig zijn om in de wensen en behoeften van de buurt te voorzien. In eerste instantie voeren we drie pilots voor buurtscholen uit die vervolgens geëvalueerd worden om het verdere proces te bepalen. We sluiten hiermee aan bij de motie M2022/307 "Mixen maar".

> We gebruiken de ruimte in buurtscholen flexibel en multifunctioneel, zodat deze voor verschillende doeleinden inzetbaar is.

- Meervoudig en flexibel gebruik van de ruimte wordt naast buurtscholen ook de norm voor alle andere onderwijsgebouwen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de gymzaal van een school 's avonds te gebruiken is door een sportvereniging, of dat het jongerenwerk na schooltijd gebruik maakt van het schoolgebouw om jongeren een fijne en veilige plek te bieden om samen te komen. Maar ook dat onderwijsruimten in dagelijks gebruik in omvang aan te passen zijn (flexibele wanden), om bijvoorbeeld leerlingen in grotere groepen instructie te geven om vervolgens in kleinere groepen uit elkaar te gaan. Ook valt te denken aan het bouwen met standaard stramienmaten (kolombouw), waardoor gebouwlijke aanpassingen relatief eenvoudig door te voeren zijn.

> Wij streven ernaar onderwijsgebouwen flexibel en multifunctioneel te gebruiken, bijvoorbeeld door klaslokalen na schooltijd beschikbaar te stellen voor buitenschoolse activiteiten.

Inclusiever onderwijs
Inclusieve schoolgebouwen, waar iedereen zich thuis voelt en toegang toe heeft, zijn ons streven. We zijn ons ervan bewust dat dat nu nog niet altijd zo is – en dat het veel geld en tijd kost om alle onderwijsgebouwen volledig inclusief te maken. Daarom werken we komende jaren stapsgewijs uit hoe we onderwijsgebouwen meer inclusief kunnen maken. Het gaat daarbij niet alleen om rolstoeltoegankelijke toiletten in elk gebouw, maar bijvoorbeeld ook om meer aandacht voor materiaalgebruik en schoolontwerpen die prikkels verlagen. Het inrichten van rustige ruimtes binnen een school, waar leerlingen de mogelijkheid hebben om te reflecteren of tot rust te komen, kan bijvoorbeeld een waardevolle toevoeging zijn. We sluiten hiermee aan bij de motie M2024/27 "Inclusief & Adaptief". In het IHP onderwijs geven we hier invulling aan door de realisatie van drie buurtscholen en het uitvoeren van twee pilots voor inclusievere onderwijshuisvesting.

> Wij streven naar inclusieve schoolgebouwen waar iedereen zich thuis voelt en toegang toe heeft, en werken de komende jaren stapsgewijs uit hoe we dit kunnen realiseren.

Samenvatting
Het IHP onderwijs draagt bij aan de realisatie van de langetermijndoelstellingen zoals verwoord in de koers Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen, de Sociale Visie Utrecht 2040 en de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Concreet draagt onderwijshuisvesting bij aan de volgende twee doelstellingen: Kansrijk opgroeien en Groeien in balans. De opgave van de leefomgeving versterkt het gezond samenleven. Bij renovatie of (ver)nieuwbouw van scholen onderzoeken we steeds de mogelijkheid om meerdere maatschappelijke functies in één gebouw te combineren en/of meervoudig ruimte gebruik mogelijk te maken.

Onderwijshuisvesting faciliteert en draagt bij aan de realisatie van de ambities uit de UOA op het gebied van kansengelijkheid, voldoende professionals en inclusie. Daarnaast geven we met het IHP onderwijs uitwerking aan de afspraken onder het thema flexibel samenwerken en huisvesten, waaronder het wijkgericht werken, de realisatie van drie buurtscholen en het uitvoeren van twee pilots voor inclusievere onderwijshuisvesting.

3. Doelstellingen en uitgangspunten

Eerder in de beleidsnota hebben we de wettelijke kaders en context voor onderwijshuisvesting beschreven. We maken hierbij onderscheid tussen waar we vanuit onderwijshuisvesting verantwoordelijk voor zijn en waar we middels onderwijshuisvesting aan bij kunnen bijdragen. We kiezen voor doelstellingen waar we vanuit onderwijshuisvesting integraal op sturen en verantwoording over afleggen.

Daarnaast dragen we met onderwijshuisvesting bij aan maatschappelijke opgaven op het gebied van inclusie, duurzaamheid en flexibel bouwen. Deze opgaven zijn opgenomen als uitgangspunten waaraan wij bij de realisatie van scholen, gymzalen en MFA's zoveel mogelijk bijdragen. Anders gezegd, onderwijshuisvesting is geen voorwaarde, maar draagt wel bij aan de realisatie van deze opgaven. Daarom streven we ernaar om binnen de financiële kaders zoveel mogelijk bij te dragen aan deze opgaven.

Per doelstelling beschrijven wij in dit hoofdstuk wat we eronder verstaan, op welke wijze we invulling geven aan de doelstelling en waar we daarmee (in)direct aan bijdragen.

Ambitie en doelstellingen

Kinderen en jongeren in Utrecht groeien kansrijk op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving. Met onze scholen faciliteren we deze kansrijke omgeving voor kinderen. Dit vraagt om schoolgebouwen die geschikt zijn voor het geven van modern en eigentijds onderwijs. Niet alleen nu, maar ook in de komende jaren. Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt daarmee bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Daaruit vloeit voort dat we met het IHP onderwijs ervoor willen zorgen dat:
'We moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen realiseren, die voldoende passend en duurzaam is.'

Deze ambitie is uitgewerkt in twee hoofddoelstellingen:

1. Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen.
2. Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen.

Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen

Wat verstaan we hieronder?

Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen. De huisvestingscapaciteit (in vierkante meters) moet derhalve goed aansluiten op het aantal leerlingen dat woont in de wijk. We willen namelijk dat ieder kind in de eigen leefomgeving naar school kan. Dit streven vertaalt zich tevens in de ambitie om in elke nieuwe wijk een schoollocatie voor primair onderwijs te realiseren. In sommige gevallen betekent dit dat er bij aanvang niet direct voldoende leerlingen zijn om de capaciteit volledig te benutten. In dergelijke situaties accepteren we een ingroeimodel, waarbij we mogelijk een tijdelijke locatie of medegebruik moeten inzetten, een deel van het schoolgebouw in de beginfase wordt ingezet voor andere (maatschappelijke) doeleinden of leegstand in de beginfase onvermijdelijk is. Voorafgaand aan elke gebiedsontwikkeling evalueren we zorgvuldig of een nieuw schoolgebouw noodzakelijk en haalbaar is. Daarbij houden we ons aan het principe van de tien-minutenstad.
Voldoende huisvestingscapaciteit van scholen verwijst naar de beschikbaarheid van geschikte en veilige fysieke ruimtes die de onderwijsbehoeften van leerlingen en docenten ondersteunen. En voor het voortgezet onderwijs geldt dat we goed aansluiten op het aantal leerlingen dat woont in de stad, we programmeren stadsbreed. Hiermee geven we invulling aan onze wettelijke taak en aan de lange termijn doelstellingen *kansrijk opgroeien* en *groeien in balans*.

> Voor elke Utrechtse leerling in het primair onderwijs streven we naar een beschikbare plek in de wijk waar zij wonen.

Wij geven invulling aan deze doelstelling door middel van de volgende subdoelstellingen:

- Het verminderen van leegstand en efficiënt gebruik van schoolgebouwen
    - Minimale schoolgrootte en maximeren van het aantal leerlingen aan de capaciteit van het gebouw
    - Bevorderen multifunctionele faciliteiten en flexibiliteit
- We dragen bij aan het vergroten van kansengelijkheid.

Het verminderen van leegstand en efficiënt gebruik van schoolgebouwen
Voor de realisatie van voldoende huisvesting kijken we kritisch naar de bestaande gebouwenvoorraad en het gebruik van de schoolgebouwen, we voorkomen leegstand van schoolgebouwen. Dit doen we jaarlijks aan de hand van de leerlingenprognose. De spreiding van onderwijshuisvesting over de stad is belangrijk, waarbij we de bestaande gebouwen zoveel mogelijk benutten, door de bezettingsgraad te verhogen, voordat we overgaan tot nieuwbouw.

We bouwen geen nieuwe scholen als er binnen de verwijsafstand nog voldoende capaciteit beschikbaar is.

Schoolgebouwen moeten zo efficiënt mogelijk worden gebruikt. Dit betekent dat we stevig inzetten op meervoudig ruimtegebruik en het tegengaan van leegstand onder andere door het terugdringen van het aantal kleine schoollocaties. Kleine schoollocaties zijn locaties met minder dan 191 leerlingen in het gebouw. Dit draagt ook bij aan de realisatie van robuuste schoollocaties met idealiter 200 tot 250 (enkele stroom) of met 400 leerlingen (dubbele stroom) per gebouw. Het terugdringen van het aantal té kleine schoollocaties draagt daarmee bij aan het efficiënter inzetten van de beschikbare ruimte in de stad, van beschikbare leraren en financiële middelen.

Wij streven naar efficiënt gebruik van schoolgebouwen door meervoudig ruimtegebruik en het verminderen van het aantal kleine schoollocaties.

In herschikkingsgesprekken met de PO schoolbesturen bespreken we op wijkniveau de beschikbare vierkante meters, het aantal té kleine schoollocaties, de leegstand en de leerlingenprognoses per PO schoollocatie. We komen tot herschikkingsafspraken zodat we gebouwen optimaler benutten en de bezettingsgraden van de schoolgebouwen verhogen. Het fuseren c.q. samenwonen en samenwerken van scholen blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, desondanks dagen we schoolbesturen uit om een passende toekomstvisie neer te leggen voor schoollocaties met relatief weinig leerlingen.

De gemeente en schoolbesturen hebben hierin een gedeeld belang. Leegstand is ook voor schoolbesturen erg kostbaar. Schoolbesturen ontvangen namelijk een vergoeding gebaseerd op het aantal leerlingen en de bijbehorende vierkante meters. Als een gebouw groter is dan de vierkante meters waar bekostiging voor is, zijn de besturen zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van deze extra meters. Ondanks dat het alternatief aanwenden van leegstand mogelijkheden biedt voor bijvoorbeeld het huisvesten van andere (maatschappelijke) functies of medegebruik van een andere school, brengt leegstand ook onzekerheid met zich voor scholen. De ruimtes kunnen namelijk gevorderd worden voor andere scholen of doeleinden.

Samen met schoolbesturen voeren we herschikkingsgesprekken met als doel gebouwen optimaler te benutten.

Minder marge in schoolgebouwen
We hanteren op wijkniveau de volgende definitie van de gewenste capaciteit in het PO (verordening onderwijshuisvesting):
Het college reserveert voldoende ruimte voor de huisvesting van scholen in een wijk. De gemeente houdt voor basisscholen ***op wijkniveau*** *12,5% maximaal meer gebouwcapaciteit beschikbaar dan op basis van de leerlingenprognose nodig is.*

Uit de wijkanalyses en gesprekken met schoolbesturen blijkt dat we in veel wijken veel overcapaciteit in het PO hebben. Dit betekent dat er voor veel schoollocaties op stads- en wijkniveau meer dan de gewenste 12,5% gebouwcapaciteit beschikbaar is. We streven naar vermindering van leegstand en daarmee een hogere bezetting per schoolgebouw. We willen terug naar 12,5% overcapaciteit per wijk. Dit nemen we mee in de herijking van de verordening.

Voor het voortgezet onderwijs is de afspraak met het onderwijsveld dat we stadsbreed programmeren, waarbij we in de capaciteit rekening houden dat de scholen voor voortgezet onderwijs 10% extra leerlingen binnen hun bestaande capaciteit kunnen opvangen.

Minimale schoolgrootte en maximeren van het aantal leerlingen aan de bestaande capaciteit
De minimale schoolgrootte en maximeren van de capaciteit van scholen zijn met elkaar verbonden, omdat we wijkgericht werken. In afstemming met schoolbesturen is het uitgangspunt dat scholen minimaal 191 leerlingen tellen, gelijk aan de landelijk vastgestelde opheffingsnorm. Dit betekent dat we scholen die onder deze norm liggen niet solitair bezien in het uitvoeringsprogramma, maar als onderdeel van een herschikking.

> Schoollocaties met minder dan 191 leerlingen zijn in het uitvoeringsprogramma gemarkeerd als onderdeel van de herschikkingsopgave. We stimuleren samenwerking en fusie om leegstand te verminderen en de bezettingsgraad van schoolgebouwen te verhogen.

Met maximeren bedoelen wij dat de grootte van het schoolgebouw (in vierkante meters) leidend is voor het maximaal aantal te huisvesten leerlingen per school. Dit betekent dat er een maximum aan aantal leerlingen komt per schoolgebouw. Een school kan derhalve niet uitbreiden in / met een ander gebouw / met noodlokalen of in een ander schoolgebouw gaan inhuizen ten behoeve van uitbreiding. We bouwen tevens geen nieuwe scholen als bestaande scholen nog (deels) leeg staan, met uitzondering van nieuwe ontwikkelgebieden. Leegstand in schoolgebouwen en tekorten aan onderwijshuisvesting in de wijken zijn daarmee onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Het gevolg hiervan kan zijn dat scholen moeten gaan samenwonen, samenwerken of fuseren. Dit betekent ook dat een school een beperkt plekken beschikbaar heeft als zij het maximaal aantal leerlingen hebben bereikt en dit ook als uitgangspunt hanteren bij de uitvoering van het aanmeldbeleid
De middelen die worden gereserveerd voor verbouwing van een kleine schoollocatie in het uitvoeringsprogramma, kunnen in dat geval worden ingezet voor de huisvesting van samenwonende/samenwerkende of fuserende scholen. Het optimaal benutten van de scholen in de wijk doen we ook om de schaarse middelen huisvesting, personeel en geld optimaal in te zetten. De huidige onderwijscapaciteit van de gebouwen is per wijk inzichtelijk. We zijn en gaan in gesprek met de schoolbesturen over een minimale schoolgrootte en maximeren van de capaciteit van scholen in iedere wijk. In het uitvoeringsprogramma is hier slechts ten dele rekening mee gehouden, omdat de uitkomsten van de herschikkingsgesprekken ten tijde van het opstellen van deze nota nog niet volledig zijn uitgewerkt. Als resultaat van deze gesprekken kunnen wijzigingen in het uitvoeringsprogramma worden opgenomen.

> Wij maximeren het aantal leerlingen op basis van de grootte van het schoolgebouw, zodat we uitbreiding voorkomen en het aantal dislocaties verminderen.

Bevorderen multifunctionele faciliteiten

Een belangrijke doelstelling in dit IHP onderwijs is slimmer ruimtegebruik. We stimuleren enerzijds zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik en combineren anderzijds functies binnen één pand.

Met een multifunctionele faciliteit bedoelen wij: “Een gebouw waar verschillende organisaties, overwegend maatschappelijk, hun voorzieningen, producten en diensten aanbieden”.

De volgende uitgangspunten gelden bij multifunctioneel ruimtegebruik:

- Organisatiedoelen zijn bij voorkeur aan elkaar gerelateerd.
- Er is sprake van gezamenlijk gebruik van ruimten.
- Er worden geen voorzieningen uitgesloten, tenzij deze (potentieel) conflicteren met het belang, welzijn en veiligheid van het kind.
- Het schoolbestuur is juridisch eigenaar en bouwheer indien het aantal functies beperkt (maximaal 3 functies) is en de functies op elkaar aansluiten, bijv. bij een Utrechts Kindcentrum (UK).

Door in te zetten op multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen zorgen we voor meer ‘leven’ in het gemeentelijk vastgoed gedurende de hele dag, voor meer actief en zichtbaar gebruik, meer (onverwachte) samenwerkingen tussen partijen, en meer verbinding tussen maatschappelijk vastgoed en de buurt. Een multifunctioneel gebouw versterkt samenwerking tussen partijen doordat deze elkaar beter leren kennen. Daarnaast draagt het bij aan de verbondenheid tussen verschillende gemeenschappen zoals leerlingen, ouders, leraren en buurtbewoners. Deze voorzieningen laten we aansluiten bij de behoeften van de bewoners. Met deze inzet behouden we het voorzieningenniveau en het aanbod van maatschappelijke organisaties voor de wijk en de stad in minder gebouwen en is er efficiënter gebruik van de beschikbare ruimte. Een voorbeeld van een multifunctioneel gebouw is een buurtschool, zoals beschreven in de UOA (deel B van deze beleidsnota). We onderzoeken hierbij onder andere de mogelijkheid tot het realiseren van woningen (eventueel voor docenten) bovenop de school. Tevens stimuleren we de ontwikkeling en behoud van Utrechtse kindcentra (i.r.t. leegstand), binnen de mogelijkheden van de regelgeving.

Bij nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen gaan we na welke koppelkansen er zijn om functies binnen gebouwen te combineren. Daarnaast gaan we bij leegstand van schoolgebouwen na of er in dezelfde wijk vraag bestaat naar andere maatschappelijke voorzieningen zoals VE, BSO, een bibliotheek, jongerencultuurhuis of buurthuis. Indien koppelkansen zich voordoen onderzoeken we in samenspraak met onder meer schoolbesturen of er draagvlak is en op financiële haalbaarheid.

We geven invulling aan de multifunctionele faciliteiten door actief te zoeken naar koppelkansen om functies binnen gebouwen te combineren.

Samenwerken binnen één gebouw brengt ook uitdagingen met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van beheer en onderhoud. Het gaat om praktische zaken zoals de schoonmaak, toegang tot het schoolgebouw en extra onderhoud dat niet bekostigd wordt. Daarnaast brengt multifunctioneel gebruik extra taken en verantwoordelijkheden met zich mee voor een schooldirecteur en -bestuur, waaronder het sluiten van (huur)overeenkomsten en de administratieve last. Tijdens de realisatie van projecten van het uitvoeringsprogramma vragen deze praktische zaken een zorgvuldige afweging, in overleg met de schoolbesturen. Het samenwerken binnen één gebouw is een breder vraagstuk dan alleen onderwijshuisvesting en daarom kijken we hier binnen de gemeente Utrecht integraal naar (zoals met welzijn en sport). Zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma onderwijshuisvesting 2026-2041,

zijn we bezig met het ontwikkelen van beleid. Samen met de schoolbesturen wordt invulling gegeven aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen. Dit vergt nog de nodige verkenning en concretisering, met name op het gebied van rol- en taakverantwoordelijkheden en beheer & exploitatie.

> Het vraagstuk van meerdere functies binnen één gebouw omvat meer dan alleen onderwijshuisvesting, daarom kijken we binnen de gemeente Utrecht integraal naar de verbinding met andere beleidsvelden.

Flexibiliteit van en in het gebouw
Flexibiliteit is het *vermogen van een gebouw om met beperkte bouwtechnische ingrepen wijzigingen te ondergaan* en *functieveranderingen* in zich op te nemen (bestaand en nieuwbouw).

Een schoolgebouw wordt ontwikkeld voor de langere termijn en daarmee niet per se alleen voor onderwijskundige doeleinden. De behoefte aan ruimte voor maatschappelijke voorzieningen en daarmee inrichting van een gebouw kan in de toekomst veranderen. Met een flexibel gebouw houden we daar op voorhand rekening mee.
Het kan zijn dat in de toekomst een andere school gebruik maakt van het gebouw of dat de onderwijskundige visie verandert (verantwoordelijkheid schoolbestuur). In een verdichtende stad kan het ook nodig zijn om een andere functie aan een gebouw te geven, nadat een school ophoudt te bestaan. Flexibiliteit van een gebouw is daarmee gericht op de lange termijn.
Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we daarom in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad. Bij het ontwerp van een gebouw kan op verschillende manieren rekening worden gehouden met flexibiliteit. Hoewel de initiële kosten hoger kunnen zijn, rechtvaardigen de voordelen op lange termijn de investering van een flexibel schoolgebouw. We investeren op deze manier in een moderne en flexibele leeromgeving die voldoet aan de behoeften van leerlingen en leraren. We dragen daarmee bij aan het efficiënt gebruik van schoolgebouwen. Zie voor een uitgebreid advies hieromtrent bijlage 4.04.

> Bij nieuwbouw, en waar mogelijk renovaties, zetten we in op een flexibel (school)gebouw, zodat het gebouw kan meebewegen met de groei van de stad.

We dragen bij aan het vergroten van kansengelijkheid
De gemeente Utrecht zet stevig in op het vergroten van kansengelijkheid. Met onderwijshuisvesting dragen we voor zover mogelijk bij aan deze ambitie. De uitdaging daarbij is dat we vanuit onze wettelijke zorgplicht gelijk moeten handelen in gelijke gevallen en niet zonder nadere motivering kunnen afwijken van ruimtelijke (wettelijke) normen. We willen daarom bijdragen aan deze gemeentebrede ambitie door op basis van de scheidslijnenmonitor een prioritering in de programmering van onderwijshuisvesting aan te brengen. Concreet betekent dit dat een ruime meerderheid van de scholen die op basis van de objectieve criteria op het UVP zijn gekomen en zich bevinden in een van de dertig kwetsbare buurten, in de eerste periode van het IHP onderwijs met voorrang aan bod komt. Meer kansengelijkheid creëren in onderwijshuisvesting gaat dus niet zozeer gepaard met extra middelen, dan wel met het anders verdelen van middelen over de tijd op basis van dit criterium. Dit in samenspraak met de schoolbesturen. Hiermee geven we invulling aan de motie M2024/29 “Zet ook in op het bevorderen van kansengelijkheid in het afwegingskader bij Onderwijshuisvesting”.

> In de eerste twee fases van het uitvoeringsprogramma worden de meeste scholen uit de dertig kwetsbare buurten aangepakt.

Daarnaast houden we in de huidige verordening rekening met het vergroten van kansengelijkheid. Bij de toekenning van het aantal vierkante meters is de achterstandscore[12] onderdeel van de formule van het berekenen van de ruimtebehoefte van een school. Dit betekent dat scholen met een lage score op sociaal economische status (SES) meer ruimte krijgen voor bijvoorbeeld een ouderlokaal.

We willen het tevens mogelijk maken dat in iedere school een bibliotheek kan worden voorzien, binnen de bestaande mogelijkheden. Daarmee bedoelen wij dat in bestaande schoolgebouwen ten eerste wordt gekeken of daar ruimte beschikbaar is om een bibliotheek te voorzien. Als er bijvoorbeeld een lokaal niet in gebruik is kan dat ingericht worden als bibliotheek. Vaak wordt al in samenwerking met de school en bibliotheek gekeken waar er plek is in de school om een dergelijke ruimte in te richten. De wensen en mogelijkheden om een bibliotheek te voorzien zijn uiteenlopend. Zo is het mogelijk om brede verkeersruimtes of gemeenschappelijke ruimtes te gebruiken om boekenkasten te plaatsen, maar kan er ook een ruimte speciaal voor worden ingericht. Bij de eerste optie zijn geen extra vierkante meters nodig, bij de tweede optie kan dit betekenen dat er 100-120m2 extra nodig is. Hierbij is rekening gehouden met de gelegenheid om er rustig een boek te kunnen lezen. Hierover leest u meer in handboek inrichting van schoolbibliotheken.
Bij nieuwbouw kan er in het ontwerp rekening worden gehouden met een ruimte voor een schoolbibliotheek. Deze ruimte is echter nog geen onderdeel van de verordening. We verkennen de mogelijkheden om dit bij aanpassingen van de verordening mee te nemen.
Op dit moment zijn er geen financiële middelen beschikbaar om oppervlaktes toe te voegen voor bibliotheken aan zowel bestaande als nieuwe schoolgebouwen.
De duurzame verankering van de bibliotheek op school is een ambitie van het ministerie en hier is onlangs onderzoek naar gedaan. Komende periode blijven we monitoren hoe dit concreet (met financiering) verder vorm krijgt.

Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen

Wat verstaan we hieronder?

Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen bieden een veilige, gezonde, flexibele en stimulerende omgeving die de onderwijsdoelen ondersteunen en het welzijn van alle gebruikers bevordert. De schoolgebouwen en gymzalen zijn ontworpen met oog voor de behoeften van leerlingen, docenten en ouders, met aandacht voor toegankelijkheid en duurzaamheid. Wij richten ons vooral op de elementen veiligheid, gezondheid (als onderdeel van de wettelijke eisen), inclusie, toegankelijkheid en duurzaamheid.

Wij geven invulling aan deze doelstelling door de volgende subdoelstellingen:

- Te voldoen aan tenminste de wettelijke eisen (plus een deel bovenwettelijke eisen)
- In te spelen op inclusie
- Toegankelijkheid te waarborgen
- Duurzaamheid te waarborgen

[12] De achterstandsscore in hele getallen, zoals gepubliceerd door de Minister, vermenigvuldigd met 7,17%, afgerond op een heel getal.

Voldoen aan tenminste de wettelijke eisen (plus een deel bovenwettelijke eisen)
De wettelijke eisen voor een schoolgebouw zijn vastgelegd in verschillende wet- en regelgeving, zoals het Besluit bouwwerken leefomgeving, gezondheids- en veiligheidsnormen, en onderwijs-specifieke richtlijnen. Deze eisen zorgen ervoor dat een schoolgebouw voldoet aan basisbehoeften op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid. Op het gebied van veiligheid en gezondheid moet worden voldaan aan de eisen betreffende brandveiligheid, luchtkwaliteit, verlichting en akoestiek.

Wij zorgen ervoor dat schoolgebouwen voldoen aan alle wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid, functionaliteit en toegankelijkheid, zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.

Boven op de wettelijke eisen willen we ook voldoen aan de norm klasse B Frisse Scholen. Een Frisse School is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energieverbruik en een gezond binnenmilieu. In een Frisse School is aandacht voor energie, luchtkwaliteit, temperatuur, licht en geluid. De gekozen norm staat voor een goed binnenmilieu, een lagere energierekening en gaat nader in op de thema's luchtkwaliteit, temperatuur, licht, geluid en energie in een schoolgebouw. Er zijn drie klassen, waar B staat voor 'goed' (c = voldoende, a = uitmuntend).
Meerdere schoolbesturen in Utrecht willen hier graag aan voldoen, omdat dit ook zeer wenselijk is voor de kwaliteit van het binnenklimaat voor de gebruikers: de leerlingen en leraren. Wij sluiten ons hierbij aan. Niet alle vereisten van deze sectorale norm maken onderdeel uit van het vigerende Besluit bouwwerken leefomgeving. We maken dus wel expliciet de keuze om dit onderdeel van het te verstrekken normbedrag aan een schoolbestuur te laten zijn.

Bij renovatie of nieuwbouw passen we de norm klasse B toe, met uitzondering van de thema's energie en licht. Het thema energie scharen wij onder onze duurzaamheidsambitie, maar zien wij niet als onderdeel van de basiskwaliteit. Bij het thema licht is gekozen voor niveau C doordat de daglichttoetreding in bestaande gebouwen moeilijk is aan te passen. Bij renovatie of nieuwbouw van gymzalen voegen we ook iets toe aan het wettelijke minimum. We houden daarbij het advies van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) aan. Naast andere normen uit het handbroek 2019 betekent dit ook dat bij nieuwbouw gymzalen de afmetingen van onze gymzalen hoger liggen dan het wettelijk minimum. Op deze manier zijn gymzalen voor meerdere binnensporten te benutten en verhogen we de mogelijkheden voor avondverhuur.

Bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen passen de frisse scholen klasse B toe. Hierbij is extra aandacht voor luchtkwaliteit, temperatuur, en geluid.

We spelen in op inclusie
Inclusief onderwijs is zowel in de Utrechtse Onderwijsagenda als in dit IHP onderwijs een belangrijke subdoelstelling. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren samen opgroeien, met en van elkaar leren en met elkaar omgaan. We willen segregatie tegengaan en integratie bevorderen, ook op school. Kinderen gaan zoveel mogelijk thuisnabij naar school. Het inzetten op maximeren van schoolgroottes draagt hier ook aan bij.

De opdracht voor het ontwikkelen van inclusief onderwijs komt voort uit de verbeteraanpak passend onderwijs en de route naar inclusief onderwijs die de afgelopen jaren door het ministerie van OCW is ingezet. Nederland heeft zich gecommitteerd aan een aantal internationale verdragen en is daarmee de verplichting aangegaan om toe te werken naar inclusief onderwijs. In het beleidskader *Met elkaar voor alle kinderen en jongeren* heeft het ministerie van OCW daar nader uitwerking aan gegeven. In het recent gewijzigde *Programma van eisen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs* van het ministerie van OCW wordt zeer duidelijk dat kinderen recht hebben op inclusie en het daarmee een opdracht is aan zowel schoolbesturen als samenwerkingsverbanden.

> Inclusie is een recht voor kinderen en een verantwoordelijkheid voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, zoals het ministerie van OCW aangeeft.

Om vanuit onze rol als gemeente concreet bij te dragen aan de realisatie van de ambitie op inclusief onderwijs in Utrecht, zetten we een drietal stappen. Allereerst zullen we in de toekomst in beginsel voor speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs geen standalone gebouwen realiseren, maar altijd in combinatie met een reguliere school. Dit betekent dat het speciaal onderwijs samen met een

reguliere school gehuisvest wordt in één pand. Zo kan onderling kennis uitgewisseld worden en komen kinderen in contact met elkaar. Ten tweede ontwikkelen we een *wegingskader inclusie* om voorstellen voor de in de UOA afgesproken pilots op inclusie te kunnen beoordelen en daarmee in ieder geval twee pilots inclusie in het eerste vier jaar van het IHP onderwijs te realiseren. Ten derde onderzoeken we of en onder welke voorwaarden we extra vierkante meters toevoegen aan een reguliere school ten behoeve van inclusiever onderwijs.

Speciaal (basis) onderwijs bouwen we altijd in combinatie met een reguliere school.

We maken ons sterk voor inclusief onderwijs en zorgen er tegelijkertijd voor dat er voldoende plekken voor speciaal onderwijs zijn. We blijven deze plekken realiseren, er zullen altijd kinderen zijn die naar het speciaal onderwijs als zelfstandige voorziening moeten gaan, alleen zullen we deze scholen voortaan samen met regulier onderwijs huisvesten.

We waarborgen toegankelijkheid
In het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn wettelijke minimum eisen opgenomen voor toegankelijkheid. In Utrecht vinden we dit niet voldoende. Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe. Het uitgangspunt is dat alle ruimtes, routes en objecten in een openbaar gebouw in Utrecht toegankelijk zijn voor alle gebouwgebruikers, waarbij bij aanvang van het project beargumenteerd is als ruimtes in uitzonderingsgevallen niet voor alle gebruikers toegankelijk zijn. In de projecten dienen daarom alle ruimtes en de verbindingen tussen de ruimtes te worden weergegeven in een ruimtematrix en een relatieoverzicht of routeschema.
Het toepassen van het UST-proces brengt op zichzelf geen meerkosten met zich mee. Veel zaken kunnen in de ontwerpfase worden meegenomen, waarmee het niet per se kostenverhogend hoeft te werken. Het totaal pakket aan mogelijke benodigde maatregelen om alle ruimten toegankelijk te maken kunnen wel zorgdragen voor extra kosten, waar geen budget voor beschikbaar is gesteld. Het bureau SOLGU kan hiervoor ondersteuning bieden.

Bij nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen in Utrecht passen we de Utrechtse Standaard Toegankelijkheid (UST) toe, waarbij alle ruimtes en verbindingen worden vastgelegd in een ruimtematrix en routeschema.

We waarborgen duurzaamheid
We stellen onszelf tot doel om zoveel mogelijk schoolgebouwen energieneutraal (ENG) te realiseren. Bij renovatie of monumentale schoolgebouwen is gebleken dat dit niet altijd haalbaar is. Vandaar dat schoolgebouwen (zo dichtbij mogelijk) ENG worden gerealiseerd tijdens renovatie en nieuwbouw:

- We dringen het elektra- en gasverbruik terug;
- Dit draagt bij aan het terugdringen van de totale CO2-uitstoot, die in 2030 met 55% moet zijn verminderd en in 2050 met 95%.

We verwachten dat we 25% van de projecten (nieuwbouw of grootschalige renovatie) ENG kunnen realiseren in plaats van het op Besluit bouwwerken leefomgeving gerichte Bijna Energieneutrale schoolgebouwen (BENG).

Bij nieuwbouw of renovatie wordt de doelstelling gehanteerd dat er circulair wordt gewerkt waar mogelijk. Ten tijde van het opstellen van deze nota moet het circulariteitsbeleid nog worden vertaald naar een uitvoeringsprogramma. In het volgende hoofdstuk komen we hier kort op terug. In 2023 heeft de gemeente Utrecht bijvoorbeeld in 2023 de ‘Circulaire Grondstoffencorridor’ gelanceerd. Het doel is

om meer bouwmaterialen te opnieuw gebruiken binnen de stad Utrecht. Daarvoor gaan marktpartijen en de gemeente samenwerken in een aantal proeven. Deze proeven zijn nu in uitvoering en na evaluatie wordt onderzocht wat dit betekent voor onderwijshuisvesting. Er zijn op dit moment geen financiële middelen beschikbaar binnen het programma onderwijshuisvesting voor circulair bouwen.

In bestaande gebouwen worden energetische maatregelen getroffen via het onderhoud. Deze maatregelen verdienen zich binnen de resterende termijn tot renovatie/nieuwbouw terug. Dit doen we niet overal tegelijk. Omdat dat praktisch onhaalbaar is en ook niet logisch. Bij het uitvoeren van energetische maatregelen sluiten we aan bij natuurlijke en logische momenten, bijvoorbeeld geplande onderhoudswerkzaamheden.

We streven naar energieneutrale (ENG) schoolgebouwen, met focus op het verlagen van energieverbruik en CO2-uitstoot, en passen circulaire oplossingen toe waar mogelijk.

Schoolgebouwen en -pleinen zijn klimaatadaptief indien dat mogelijk is binnen het normbedrag en aanwezige subsidies. Indien dit niet mogelijk is, wordt toegelicht (in fasedocumenten) waarom dat niet mogelijk is. Groene schoolpleinen leveren een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. Daarom zetten we ons in om het vergroenen van schoolpleinen te stimuleren. Hoewel de meeste schoolpleinen eigendom zijn van het schoolbestuur, kan het schoolbestuur budget aanvragen om deze pleinen groener te maken. Deze subsidie valt buiten de scope van deze beleidsnota, maar sluit aan bij belangrijke thema's die hierin worden behandeld. In de brief 'Nieuw subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen' van 13 januari 2025 vindt u hierover meer informatie.

Netcongestie

Voor de bouwprojecten onderwijs kan netcongestie voor vertraging en/of extra kosten zorgen. Gelet op de wettelijke taak die de gemeente heeft voor Onderwijshuisvesting zijn wij op zoek naar maatwerkoplossingen voor onze (nieuwbouw) onderwijshuisvestingsprojecten die gepland staan op te leveren tussen 2024 en 2030 (verwachte einde netcongestie). Hiervoor zijn beleidsmatige, operationele en financiële oplossingen nodig. Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten bij renovaties te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

Relatie beleidsnota onderwijshuisvesting met andere nota's en visies

Het beleid voor onderwijshuisvesting draagt bij aan gezond stedelijk leven voor iedereen in Utrecht.

Met de vaststelling van de Ruimtelijke Strategie Utrecht hebben we het uitgangspunt vastgesteld dat in Utrecht woningen, werklocaties, maatschappelijke voorzieningen, sportvoorzieningen en groen dicht bij elkaar liggen, zodat inwoners er gemakkelijk en snel gebruik van kunnen maken.
Bovendien dragen we met deze subdoelstelling bij aan de Utrechtse Onderwijs Agenda, aan het thema Flexibel samenwerken en huisvesten.

Uiteraard dient er ook invulling te worden gegeven aan de landelijke duurzaamheidsambities. Omdat nog niet alle beleidsvelden nader zijn uitgewerkt, richten we ons eerst op de energietransitie, maar willen we zo snel als mogelijk circulariteit en klimaatadaptiviteit implementeren in de renovatie en nieuwbouw van de schoolgebouwen.

4. Uitvoeringsprogramma

Om te bepalen of en in welk jaartal projecten in het uitvoeringsprogramma (UVP) worden opgenomen is een wegingskader ontwikkeld. Het wegingskader helpt om keuzes te maken tussen diverse en soms tegengestelde uitgangspunten. Vanwege de beperkingen in capaciteit en middelen is het nodig om keuzes te maken en te prioriteren in de fasering van ver- en nieuwbouw van onderwijsvoorzieningen.

(Af)wegingskader

In het (af)wegingskader zijn zowel objectieve als beleidsmatige criteria opgenomen. De objectieve criteria zijn gericht op het bepalen of een gebouw op het UVP kan worden geplaatst. Dit is dus stap 1. Als een gebouw op het UVP geplaatst kan worden, gebruiken we beleidsmatige criteria om de inhoud en prioriteit van het project vorm te geven. De beleidsmatige criteria zien vooral toe op de planning voor de gehele looptijd van het IHP onderwijs en de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding). Het uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van gesprekken met de schoolbesturen, gemeentelijk beleid, landelijke ontwikkelingen en wijkgerichte gesprekken.

> Voor stap 1 om te bepalen of een gebouw op het uitvoeringsprogramma kan komen, richten we ons eerst op de objectieve criteria: uitloop MPOHV, bouwjaar, capaciteit versus behoefte en gebiedsontwikkelingen.

Objectieve criteria

De objectieve criteria zijn eisen die meetbaar en controleerbaar zijn en geven inzicht in de staat van het schoolgebouw, de behoefte, reeds vaststaande ontwikkelingen en nog te realiseren doelen. De gegevens worden niet beschouwd c.q. verwerkt in een bepaalde rangorde, maar zijn objectieve gegevens en vormen daarmee het vertrekpunt van het uitvoeringsprogramma.

Op basis van de volgende objectieve criteria is bepaald of een schoolgebouw in aanmerking komt voor het uitvoeringsprogramma:

- **Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) uitloop**: voor een aantal projecten die voorzien zijn in het huidige MPOHV geldt een uitloop naar 2026 en verder. Deze programmering staat vast en is daarom overgenomen in het uitvoeringsprogramma.
- **Bouwjaar**: schoolgebouwen ouder dan 40 jaar.
- **Capaciteit versus behoefte**: de huidige capaciteit van het gebouw (m2 bruto vloeroppervlakte (BVO)) en toekomstige behoefte (o.b.v. leerlingenprognose) moeten op elkaar aansluiten, zowel bij onder- als overcapaciteit. Wij kijken daarbij zowel op stedelijk- als op wijkniveau naar de (toekomstige) behoefte versus de huidige capaciteit van de schoolgebouwen.
- **Gebiedsontwikkeling**: dit betreft nieuwbouwontwikkelingen van woningen. Soms in nieuwe gebieden buiten de stad (uitbreiding) of herontwikkeling van gebieden binnen de stad (inbreiding). Bij omvangrijke nieuwbouw horen ook nieuwe maatschappelijke voorzieningen, waaronder schoolgebouwen.

Als een gebouw aan deze criteria voldoet kan het op het UVP geplaatst worden. Of het daadwerkelijk geplaatst wordt is afhankelijk van de beleidsmatige criteria.

> Bij stap 2 om te komen tot het uitvoeringsprogramma zien we toe op beleidsmatige criteria zoals de sociale opgave voor de buurt, ongelijk

investeren voor gelijke kansen, Utrecht Standaard Toegankelijk, energietransitie, warmtevisie en netcongestie.

Beleidsmatige criteria

De beleidsmatige criteria hebben een directe relatie met te realiseren maatschappelijke beleidsambities. Deze zijn opgesteld omdat er een direct raakvlak is met onderwijshuisvesting en dit de grondslag is om op het uitvoeringsprogramma te komen. De criteria zijn:

- **Multifunctioneel gebruik**: een schoolgebouw kan worden aangepast op basis van de sociale opgaven en verschilmakers en de behoefte in de buurt, hetgeen maatwerk is. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een extra ontmoetingsruimte of het delen van ruimten (gebruik overdag en avond) Dit kan op initiatief van de school zijn, vanuit de gemeente of op basis van de vraag van een derde (bijvoorbeeld cultuurmakers).
- **Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen**: dit criterium gaat over de locatie in de stad en aansluitend over het al dan niet aan moeten passen van schoolgebouwen om kansengelijkheid te bevorderen. Dit betreft scholen in een buurt of wijk die laag scoort op Sociaal Economische Status of de Leefbarometer (onderdeel van de scheidslijnenrapportage). Bij het programmeren / plannen van de renovatie van een gebouw kan rekening worden gehouden met de plek waar het gebouw in zo'n buurt staat.
- **Utrecht Standaard Toegankelijk**: deze werkwijze is gericht op het toegankelijk maken van maatschappelijk vastgoed. Met name de programmering van gymzalen is gecombineerd met de mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. In zulke gevallen proberen we zoveel mogelijk werk met werk te maken.
- **Energietransitie en CO2-impact**: het treffen van maatregelen om de CO2-impact af te laten nemen. In 2050 moeten schoolgebouwen een afname van CO2 gebruik hebben gerealiseerd van 95%. Dit is maatwerk per gebouw.
- **Warmtevisie**: in de warmtevisie wordt per wijk aangegeven wanneer er van het gas af gegaan zou kunnen worden. Met investeringen aan schoolgebouwen sluiten we aan op de meerjarige wijkprogrammering warmtevisie, omdat er anders sprake kan zijn van desinvesteringen.
- **Netcongestie**: Netcongestie vormt een steeds groter risico, en dat wordt ook benadrukt in de raadsbrief over dit onderwerp. Het huidige energiesysteem staat onder druk vanwege de groeiende vraag naar elektriciteit en de beperkingen in de capaciteit van het elektriciteitsnet. Dit heeft grote implicaties voor zowel renovatieprojecten als nieuwbouw. In deel C, hoofdstuk 2 wordt dit risico verder toegelicht. Bij renovatie is het uitgangspunt dat gebouwen aardgasvrij-ready moeten worden opgeleverd[13]. Deze gebouwen kunnen nu nog niet direct van het gas af. Voor nieuwbouw worden de oplossingen per pand verkend.

Bij stap 1 geldt dat de objectieve criteria geen rangorde ten opzichte van elkaar hebben. In overleg met de schoolbesturen is getoetst welke schoolgebouwen op het UVP moeten komen op basis van één of meerdere van deze criteria.
Bij de beleidsmatige criteria lag de focus op de programmering: wanneer komt welk project aan bod. Daarbij is eerst gekeken welke projecten konden bijdragen aan 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'. Deze zijn zoveel als mogelijk in fase 1 en 2 geprogrammeerd. Ook de projecten met de hoogste CO2-uitstoot zijn zo vroeg als mogelijk geprogrammeerd. Vervolgens zijn de projecten aan de andere criteria getoetst. In overleg met de schoolbesturen is de programmering tot stand gekomen, waarbij de gemeente de finale keuze heeft gemaakt.

[13] Voor renovatieprojecten is reeds door het college besloten te kiezen voor aardgasvrijready in plaats van volledig aardgasvrij.

De programmering

De grootste uitdaging op het gebied van onderwijshuisvesting is om de groei van de stad te faciliteren met de juiste hoeveelheid onderwijsvoorzieningen. Vanuit het huidige Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV) zijn er reeds veel nieuwe projecten gestart om de groei op te vangen. In de meest recente leerlingenprognoses is duidelijk geworden dat de groei minder snel gaat dan verwacht en dat de verwachte groei voor de komende jaren deels opgevangen kan worden door het inzetten van bestaande leegstand. De herschikkingsgesprekken met de schoolbesturen geven belangrijke input om te komen tot de juiste spreiding en bezetting van het bestaande Utrechtse scholenaanbod. Investeren in bestaande en nieuwe onderwijshuisvesting is nodig om aan toekomstige behoefte en beleidsambities te voldoen. De opgenomen projecten op het uitvoeringsprogramma vormen een noodzakelijk en kritisch onderbouwd geheel. Met deze projecten komen we namelijk tegemoet aan de beschreven uitdagingen. Daarbij is sprake van een basisniveau, dat minimaal noodzakelijk is om deels invulling te kunnen geven aan de ambities van de stad Utrecht. We doen immers wat nodig is (fors aantal projecten), maar het overstijgt het doelmatige niveau niet (hanteren Besluit Bouwwerken Leegomgeving).

Het UVP geeft de planning voor de komende 16 jaar weer voor wat betreft de aan te vragen voorziening (nieuwbouw, renovatie, uitbreiding), het schoolgebouw en het jaartal waarin wordt gestart met het project. Dit is in vier fases ingedeeld:

- fase 1: 2026-2029 --> 49 projecten waarvan 24 uit het MPOHV
- fase 2: 2030-2033 --> 16 projecten
- fase 3: 2034-2037 --> 22 projecten
- fase 4: 2038-2041 --> 12 projecten

Er zijn 99 projecten opgenomen op het Uitvoeringsprogramma gedurende de volledige looptijd. Het gaat om schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, wissellocaties voor tijdelijke huisvesting van scholen (THV), gymzalen en multifunctionele accommodaties (MFA's).

Er zijn 99 projecten opgenomen op het Uitvoeringsprogramma gedurende de volledige looptijd van 2026 tot en met 2041.

Er staat een groot aantal projecten op de planning, waarbij we de uitvoering ervan over de volledige looptijd van het IHP hebben kunnen spreiden. De verdeling in jaarschijven is bewust afgestemd op de capaciteit van de gemeentelijke projectleiders en de schoolbesturen. Toch blijft er een risico dat de beschikbare capaciteit niet altijd toereikend is, mede door de voortdurende dynamiek in de markt. Dit risico wordt verder toegelicht in deel C, hoofdstuk 2.

Onderwijs	Aantal
Primair onderwijs (PO)	54
Speciaal onderwijs (SO)	1
Speciaal basisonderwijs (SBO)	2
Voortgezet onderwijs (VO)	10
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	1
Gymzaal	17
Tijdelijke huisvestingslocatie (THV)	10

Multifunctionele Accommodatie (MFA)	4

De projecten zijn als volgt verspreid over de stad:

Wijk	Aantal
Binnenstad	7
Leidsche Rijn	3
Noordoost	7
Noordwest	12
Oost	11
Overvecht	14
Vleuten- De Meern	14
West	8
Zuid	9
Zuidwest	14

Een aantal kenmerken lichten we toe:

- Er zijn 24 projecten ‘meegenomen’ uit het MPOHV 2016-2025, waarvan de uitvoering doorloopt in de periode van het IHP onderwijs. De grootste oorzaak hiervan is vertraging in de uitvoering.
- Er zijn acht monumentale schoolgebouwen opgenomen in het uitvoeringsprogramma.
- In het huidige MPOHV waren relatief weinig gymzalen opgenomen omdat deze in het MPOHV veelal nog geen 40 jaar oud waren, daar maken we nu een inhaalslag in.
- Voor de MFA’s geldt dat deze in gemeentelijke eigendom zijn. Na ongeveer 20 jaar moeten de installaties worden vervangen. We nemen de investering van deze installaties op in het uitvoeringsprogramma van dit IHP. De dekking hiervoor komt voort uit de onderhoudsvergoeding (MI) die de scholen verstrekken aan de gemeente.
- Voor de tijdelijke huisvestingslocaties is gekeken naar de volledige looptijd van het IHP onderwijs. De opgenomen projecten in dit IHP onderwijs zijn daarmee allemaal nodig voor tenminste de looptijd van dit IHP onderwijs en behoeven allen aanpassingen en/of grootschalige renovatie.
- Er zijn twaalf schoolgebouwen opgenomen onder de noemer herschikkingsopgave, waarvan het aantal leerlingen van de schoollocatie onder de opheffingsnorm zit. Deze zijn onderwerp van gesprek bij de herschikkingsopgave, waarbij vanuit een stadsbrede blik wordt gekeken naar spreiding en bezetting van schoolgebouwen. Deze staan op het UVP, zodat we middelen beschikbaar hebben als scholen gaan samenwonen/ samenwerken of fuseren. En dit draagt bij aan het efficiënt gebruik van de schoolgebouwen.

Invulling aan integrale beleidsdoelstellingen

We geven als volgt invulling aan Ongelijk investeren voor gelijke kansen en het Verduurzamen van de gebouwen.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen
Onderdeel van het kritisch programmeren is dat we ook gekeken hebben naar Ongelijk investeren voor Gelijke Kansen. Van het aantal projecten die zijn gesitueerd in een kwetsbare buurt, wordt een ruime meerderheid van deze projecten opgepakt in fase 1 en fase 2. Een groot deel van deze projecten is dus naar voren gehaald.

Vermindering CO2-uitstoot
We geven invulling aan de Europese opgave om minder CO2-uitstoot te realiseren, door de meeste schoolgebouwen die een hoge CO2-uitstoot hebben op te pakken in fase 1 en fase 2.

De realisatie van het uitvoeringsprogramma

Tijdens de uitvoering van het programma blijven wij op wijk- en stadsniveau bezien hoe de leerlingenstromen zich ontwikkelen. Dit maakt het mogelijk om flexibel om te gaan met de programmering. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer er sprake is van een toegenomen leegstand bij de ene school binnen een wijk, wordt onderzocht of (ver)nieuwbouw van een andere school in diezelfde wijk nog steeds de beste oplossing is of dat het aanwenden van leegstand een betere oplossing is. Hiermee geven wij tevens invulling aan de Motie Meer samenwerking, minder concurrentie.

Gedurende de realisatie van het uitvoeringsprogramma zullen (onvoorziene) ontwikkelingen plaatsvinden en zal beleid verder uitgewerkt worden. Ieder jaar zal daarom het uitvoeringsprogramma geüpdatet worden in de reguliere p&c-cyclus, conform huidige werkwijze. Elke vier jaar dient het IHP onderwijs te worden geactualiseerd en zullen relevante beleidsmatige ontwikkelingen worden opgenomen. Het is belangrijk om te realiseren dat deze flexibele benadering ook inhoudt dat tussentijdse wijzigingen in de uitvoering noodzakelijk kunnen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan aanpassingen in de leerlingenprognoses, budgetten en inzet van dekkingsbronnen. Dit wordt in hoofdstuk 4, voortgang en verantwoording, verder toegelicht.

De beschreven criteria in de voorgaande alinea's worden in ogenschouw genomen als de programmering moet worden aangepast. Het zal altijd maatwerk betreffen, maar de opgaven 'ongelijk investeren voor gelijke kansen' en verminderen CO2-uitstoot zijn prioriteiten die altijd meegewogen zullen worden bij de herschikkingsopgaven. In hoofdstuk C.4. wordt hier nader op ingegaan.

Werkzaamheden tijdens uitvoeringsperiode

De komende jaren zal de realisatie van het uitvoeringsprogramma worden opgepakt. Met deze beleidsnota geven we vorm en richting aan de beleidsmatige opgaven voor onderwijshuisvesting. Maar dat wil niet zeggen dat we hiermee 'klaar zijn'. Onderwijshuisvesting is een dynamische opgave: het onderwijslandschap ontwikkelt zich namelijk altijd; het staat nooit stil. Een aantal zaken vergen hierin de komende jaren nog nadere uitwerking.

Onderwerp	Wie
De gymzalen en tijdelijke huisvestingslocaties zijn bijna allemaal eigendom van de gemeente Utrecht. We gaan daarom verkennen op welke wijze deze projecten zo efficiënt en effectief mogelijk aanbesteed kunnen worden.	gU
Het beleid op inclusiever onderwijs, klimaatadaptieve en circulaire schoolgebouwen moet verder worden ontwikkeld in samenwerking met de betreffende beleidsvelden. Om vervolgens vertaald te worden naar concretere inzichten en kansen voor onderwijshuisvesting.	gU
Op dit moment is er nog geen volledig inzicht in de feitelijke leegstand in de schoolgebouwen, ongeacht de eigendomspositie. Voor het goed kunnen meten van de voortgang in het verminderen van de leegstand starten we een onderzoek naar de werkelijke leegstand in schoolgebouwen. Dit vertalen we dan in een nulmeting voor de indicator in dit plan en de programmabegroting.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen worden de herschikkingsgesprekken / herschikkingsopgaven per wijk afgerond. Dit moeten we vervolgens verwerken in het uitvoeringsprogramma. Prioriteit ligt in ieder geval bij Overvecht, Zuidwest en Noordwest. Deze gesprekken vormen vervolgens een jaarlijks gespreksonderwerp tussen gemeente en schoolbesturen.	SB en gU

Samen met de schoolbesturen, die doorgaans eigenaar van de schoolgebouwen zijn, willen we ook verkennen op welke onderdelen van de aan te besteden projecten samengewerkt zou kunnen worden. Standaardiseren van een aantal werkzaamheden hierin behoren tot de mogelijkheden. De landelijke ontwikkelingen hieromtrent worden hierin ook meegenomen.	SB en gU
Samen met de schoolbesturen wordt invulling gegeven aan multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen (zie bijlage 4 van de beleidsnota). Dit vergt nog de nodige verkenning en concretisering, met name op het gebied van rol- en taakverantwoordelijkheden en beheer & exploitatie. De aansluiting met de behoefte van de buurt moet hierin vervolgens worden meegenomen.	SB en gU
Er wordt een standaard checklist opgesteld voor het integraal kunnen afwegen van beleidsmatige doelen. Hiermee wordt beoogd dat voor alle op te pakken projecten wordt bepaald in hoeverre een project kan bijdragen aan o.a. een buurtschool, inclusiever onderwijs en multifunctioneel gebruik.	gU en SB
We ontwikkelen meetmethoden om de indicatoren te kunnen gaan meten. Daarmee gaan we aan de slag om relevante nulmetingen op te stellen als input voor de indicatoren.	gU
Samen met InvestNL, Ruimte-Ok en schoolbesturen geven we invulling aan de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot programmatisch werken en standaardiseren van processen in nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen.	SB en gU
De verordening onderwijshuisvesting moet worden aangepast uiterlijk Q4 2025, o.a. op basis van de beleidsnota IHP.	SB en gU

C. Monitoren, sturen en verantwoorden

1. Indicatoren

doelstelling	effect-indicator	0-meting	vervolg-meting 1	vervolg-meting 2	Begroting ja/nee
Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen	Aantal schoollocaties dat minder dan 191 leerlingen heeft* Bron: administratie VGU-uitvoeringsprogramma	er staan 12 schoollocaties met minder dan 191 leerlingen op het uitvoeringsprogramma	2030 – 2 van de 12 kleine scholen zijn herschikt	2041 – tenminste 10 van de 12 kleine scholen zijn herschikt.	nee
*dit doen we aan de hand van herschikken. Met herschikken bedoelen we dat we opnieuw kijken naar de verdeling van de leerlingen over de verschillende scholen in de wijk en buurt. We kijken integraal naar de verschillende scholen in de tien wijken in Utrecht, deze wijkportretten (bijlage 4.03) vormen de basis. We kijken naar de verhouding tussen de totale vraag naar huisvesting scholen en het aanbod in de wijk/ buurt. Is er bij de ene school een tekort aan ruimte en tegelijkertijd leegstand in de andere school, dan gaan we in gesprek over ten eerste een samenwerking tussen de scholen. Dit doen we op buurt niveau. Daarbij houden we rekening met het onderwijsconcept dat wordt aangeboden. Het gaat er daarbij tevens om dat we daarmee minder kleine schoollocaties en meer robuuste schoollocaties realiseren. Robuuste schoollocaties zorgen voor een efficiëntere organisatie, draagt bij aan een oplossing voor het lerarentekort. We gaan uit van 10 van de 12 schoollocaties omdat we er rekening mee houden dat er ook redenen zullen zijn dat een school niet kan worden herschikt en toch gerenoveerd/ vervangen moet worden.					
Een toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen	Leegstand in schoolgebouwen** Bron: Onderwijsloket	Niet van toepassing	Nader te bepalen	Nader te bepalen	nee
** Eén van de onderdelen om schoolgebouwen efficiënt te gebruiken is dat er zo min mogelijk leegstand moet zijn. Jaarlijks stellen we de leerlingenprognoses op en daarin wordt beschreven of er in wijken een normatief tekort of een overschot aan ruimte is. Middels maximeren van schoolgrootte dragen we hier ook aan bij. Echter wordt er door scholen vaak samengewerkt met BSO en VE. Dit betekent vaak dat er ruimtes in de schoolgebouwen ingezet worden voor kinderen buiten de reguliere schooltijden. Soms is hier sprake van dubbel gebruik van ruimtes, maar soms ook niet. Dit maakt het lastig om de leegstand goed inzichtelijk te					

maken. Daar hoort ook bij dat we een definitie van wat we onder leegstand verstaan, opstellen. Het jaar 2025 willen we daarom gebruiken om een nulmeting op te stellen. Op basis van die nulmeting kunnen we onze streefcijfers beschrijven. We komen hier op terug via een kwartaalbrief onderwijs.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Voortgang uitvoeringsprogramma onderwijs – gerealiseerde projecten Bron: Programmabegroting	In 2026 zijn dit 0 projecten	In 2030 zijn 35 van de 99 projecten opgeleverd.	2041 – 88% (87 van de 99 projecten)	ja
*** De realisatie van de projecten zoals beschreven in bijlage 4.02 van deze beleidsnota start in het jaar 2026. Voor de komende 16 jaar staan er 99 projecten geprogrammeerd. De streefcijfers betreffen de projecten die gerealiseerd zijn genomen. We beschrijven de streefcijfers per fase, dus per 4 jaar. In 2041 zullen we niet 100% halen, omdat in dat jaar ook projecten in de voorbereidingsfase zijn opgenomen.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Opgeleverde projecten die voldoen aan Utrecht Standaard Toegankelijk. Bron:		100%	100%	nee
Bij elke actualisatie beschrijven we in hoeverre we hier invulling aan hebben kunnen geven. We nemen het nu op in de projectbrieven en gaan er van uit dat alle opgeleverde projecten voldoen aan UST. Op het opleverformulier wordt beschreven welke keuzes zijn gemaakt in de uitvoering en er wordt gemotiveerd als er niet volledig aan UST is voldaan.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Aantal opgeleverde projecten is een energie neutraal gebouw (ENG) Bron: programma's en projecten	In 2026 zijn dit 0 projecten	In 2030 zijn 14 nieuwbouw (100%) en 5 renovatie (25% van 21) projecten ENG opgeleverd.	In 2041 zijn 19 nieuwbouw en 20 renovatie projecten ENG opgeleverd. Totaal 39%.	ja
**** De realisatie van de projecten zoals beschreven in bijlage 4.02 start in het jaar 2026. We verwachten dat 100% van alle projecten ENG bij nieuwbouw en 25% van de renovatieprojecten wordt opgeleverd. Dit betekent dat het streven is om in 2041 19 nieuwbouw en 20 renovatieprojecten te hebben opgeleverd die energie neutraal zijn.					
Kwalitatief goede schoolgebouwen en gymzalen	Vermindering CO2 uitstoot in exploitatie Bron: nader te bepalen	Niet van toepassing*****			

***** Op dit moment hebben we nog niet van alle scholen die onderdeel zijn van het IHP onderwijs de benodigde gegevens over de CO2 uitstoot ontvangen. Het is nodig om hiervoor een meetinstrument te ontwikkelen. Dit willen we opzetten tijdens fase 1. We werken daarin uit of we dit voor zowel bestaande gebouwen als (ver) bouwprojecten doen, of dat we dat alleen voor de laatste (ver)bouwprojecten doen.

In paragraaf 3 van deel B zijn de doelstellingen beschreven. Daarbij is aangegeven hoe we daar invulling aan geven en bij welke ambitie of welk uitgangspunt we bijdragen. Niet al deze uitgangspunten komen terug in de indicatoren. De indicatoren zoals nu beschreven hebben betrekking op de onderwerpen waar wij als 'onderwijshuisvesting' verantwoordelijk voor zijn. Voor de overige uitgangspunten geldt dat we deze evalueren nadat de eerste fase van het IHP onderwijs voorbij is. Dit doen we op deze manier omdat we bij deze uitgangspunten enkel bijdragen, maar we hebben daar geen sturing op en/of verantwoordelijkheid over. We gaan hierop in, in de voortgangsrapportage zoals beschreven in deel C, methodiek.

2. Risico’s

Bij het realiseren en programmeren van Onderwijshuisvesting kunnen verschillende risico’s optreden. In deze paragraaf gaat het om risico's op het niveau van deze beleidsnota en het uitvoeringsprogramma, niet specifiek op projectniveau.

Beperkingen op het elektriciteitsnetwerk, oftewel netcongestie, kunnen vertragingen en extra kosten veroorzaken bij de bouw en renovatie van scholen. Onnauwkeurige voorspellingen van leerlingenaantallen kunnen leiden tot capaciteitsproblemen, terwijl stijgende bouwkosten het risico van budgetoverschrijdingen en vertragingen met zich meebrengen. Daarnaast kunnen tekorten aan personeel en materialen de voortgang van projecten belemmeren. Politieke veranderingen kunnen zorgen voor onzekerheid over lopende projecten en beleidsbeslissingen. Bovendien kunnen bezuinigingen leiden tot beperkte financiële middelen, wat de kwaliteit en voortgang van Onderwijshuisvesting kan ondermijnen.

Deze risicoanalyse biedt inzicht in deze en andere mogelijke risico’s, evenals de maatregelen die genomen kunnen worden om deze te beheersen. Door deze risico's proactief te adresseren, kunnen we de planning en uitvoering van deze beleidsnota optimaliseren en de continuïteit en effectiviteit van onze Onderwijshuisvesting waarborgen. In de volgende tabel worden de risico's beschreven, samen met de bijbehorende toelichtingen en voorgestelde maatregelen.

Risico-omschrijving	Toelichting	Maatregelen
Door **netcongestie** zijn aansluitingen op het elektriciteitsnet niet beschikbaar.	Nieuwbouw- en renovatieprojecten kunnen steeds vaker geen doorgang vinden of niet voldoende verduurzaamd worden. Hierdoor komen projecten stil te liggen en zijn verduurzamingsambities lastiger te realiseren.	Bij renovatie kunnen we het gebouw gasloos-ready maken. Daarnaast houden we in het uitvoeringsprogramma rekening met de planning. Niet alle gebouwen zijn even gevoelig voor netcongestieproblematiek, zoals bijvoorbeeld een aantal gymzalen. Ook worden mogelijkheden tot flexcontracten verkend.
We worden geconfronteerd met **bezuinigingen** van zowel het rijk als de gemeente, terwijl **de bouwkosten blijven stijgen**.	Door de bezuinigingen moeten we lastige keuzes maken in het realiseren van ambities. Dit kan de kwaliteit van onderwijsvoorzieningen en de voortgang van bouwprojecten in gevaar brengen.	We passen het ambitieniveau aan en waarborgen de basiskwaliteit. Ondanks de aanpassingen blijven we streven naar extra inspanningen waar mogelijk. Zoals omschreven in deze beleidsnota zijn er echter ambities die we op dit moment niet (volledig) kunnen uitvoeren, zoals inclusief onderwijs en flexibele huisvesting. Door de herijking van de normvergoeding verkleinen we de kans op budgetoverschrijdingen en zorgen we ervoor dat projecten doorgang kunnen vinden. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om efficiënter te bouwen, zoals het overwegen van gezamenlijke aanbestedingen.
Steeds vaker worden we geconfronteerd met striktere eisen vanuit de RSU op het gebied van Volksgezondheid en **Stedenbouwkundig eisen** die per gebied verschillen.	De stedenbouwkundige eisen staan op gespannen voet met een vastgesteld normbedrag voor de realisatie van Onderwijshuisvesting. Dit kan de tijdige beschikbaarheid van onderwijshuisvesting in gevaar brengen en tevens zorgen voor overschrijdingen op projecten.	Betrek stedenbouwkundige experts bij het begin van het project om de haalbaarheid en naleving van eisen te waarborgen. Overleg met stedenbouwkundige over flexibiliteit in regelgeving om projectefficiëntie te verbeteren.
Veranderende ruimtebehoefte van scholen door de volgende redenen: **Veranderingen in woningbouw en**	Wisselende leerlingenprognoses zorgen voor fluctuaties in de ruimtebehoefte van gebiedsontwikkelingen. Dit	In lijn met de Verordening herzien we de prognoses minimaal elke twee jaar. We zorgen voor regelmatige monitoring en passen de

woningtypologie veroorzaken steeds wisselende leerlingenprognoses voor gebiedsontwikkelingen. Door de w**et 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen'** kunnen er nieuwe scholen toetreden. Door **schommelingen in de vraag naar onderwijs** ontstaat er een concentratie van leerlingen op populaire scholen.	kan resulteren in zowel leegstand als ruimtetekort in onderwijsvoorzieningen. Daarnaast bestaat het risico dat scholen eerder worden opgeleverd dan de woningen, waardoor er mogelijk geen leerlingen beschikbaar zijn wanneer de school klaar is. Nieuwe scholen die we op voorhand niet hebben kunnen programmeren kan de druk op bestaande voorzieningen verder vergroten. Wanneer een school snel groeit, leidt dit vaak tot een afname in het leerlingenaantal van andere scholen. Dit resulteert in een onevenwichtige verdeling van capaciteit, waarbij sommige scholen te weinig ruimte hebben, terwijl andere te maken krijgen met leegstand.	capaciteitsplanning voor onderwijshuisvesting hierop aan. Zo zorgen we voor een nauwkeurige afstemming van de behoeften en beschikbare middelen. Daarnaast kunnen de leerlingenprognoses verrijkt worden met nieuwe data zoals uit het aanmeldbeleid. We zijn in gesprek met schoolbesturen om scholen te herschikken, met als doel de onderwijsvoorzieningen efficiënt te gebruiken (minimale schoolgrootte en maximeren van het leerlingenaantal in relatie tot de grootte van het schoolgebouw).
Gebrek aan capaciteit in brede zin. Tekorten aan (gemeentelijk en schoolbestuurlijk) personeel, aannemers en materialen.	Door een tekort aan personeel, aannemers en materialen kunnen projecten mogelijk niet tijdig afgerond worden, wat onvoldoende onderwijshuisvesting tot gevolg kan hebben. Daarnaast kan het ook leiden tot prijsstijgingen, wat projectoverschrijdingen tot gevolg heeft.	Ondanks dat dit een risico is waar we geen directe invloed op kunnen uitoefenen en het een structureel en landelijk probleem is zijn er wel aspecten die we kunnen oppakken om er zo goed mogelijk op in te spelen. Om tekorten aan personeel en materialen tegen te gaan en de voltooiing van projecten te waarborgen kunnen we nieuwe samenwerkingsvormen bij aanbestedingen verkennen en indien nodig externe capaciteit inhuren. Ook kunnen we schaalvoordelen benutten door gezamenlijke aanbestedingen, waardoor de marktuitvraag aantrekkelijker wordt en mogelijk minder (personele en materialistische) capaciteit benodigd is. Daarnaast hebben we het

		uitvoeringsprogramma aangepast om realistisch om te gaan met de beschikbare capaciteit.
Er zijn veel verschillende partijen betrokken met **uiteenlopende belangen**.	Door de verschillende belangen is er een risico dat het draagvlak voor het plan ontbreekt, wat de uitvoering kan bemoeilijken.	Faciliteer open communicatie en samenwerking tussen alle belanghebbenden om gemeenschappelijke doelen vast te stellen. Identificeer en adresseer conflicten of knelpunten vroegtijdig om vertragingen te voorkomen.
Voorfinanciering kinderopvang In het uitvoeringsprogramma zijn een aantal projecten opgenomen waarin we, conform beleid, willen investeren in Utrechtse Kindcentra. Voor het kinderopvangdeel zijn we bereid de investering voor te financieren. De kosten hiervan moeten worden gedekt uit de huuropbrengsten van de kinderopvang.	Er zit een risico in deze voorfinanciering dat de investeringskosten niet volledig en /of kostendekkend worden terug ontvangen. De betreffende partner kan bijv. failliet gaan. Ook is het mogelijk dat huurders de hoogte van de huurprijs niet kunnen betalen.	Door vooraf het goede gesprek erover te voeren, een heldere meerjarige overeenkomst op te stellen en actief in gesprek te blijven met de kindpartner wordt het risico op inkomstenderving geminimaliseerd.

3. Financiën

De financiën van het IHP vallen onder het begrotingsprogramma Kansrijk opgroeien, doelstelling Huisvesting scholen. In het programma komen onder de doelstelling de kapitaallasten van de investeringsopgave terug. De totale investeringsvolumes staan in de paragraaf investeringen en worden voor het totale programma Kansrijk opgroeien weergegeven. Een nadere uitsplitsing van deze investeringsvolumes naar kredieten staat in de Investeringsstaat.

Investeringsopgave

De totale investeringsopgave van projecten waarmee in de beschouwingsperiode 2026 – 2041 wordt gestart, gebaseerd op voorgaande uitgangspunten, is als volgt:

Omschrijving investering (*1.000.000)	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	Totale raming
Raming projecten niveau bouwbesluit	€388,6	€164,0	€140,7	€107,8	**€801,1**
Opslag frisse scholen (ambitie)	€4,3	€3,2	€2,9	€2,0	**€12,5**
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	*€392,9*	*€167,2*	*€143,9*	*€109,8*	***€813,6***
ENG (ambitie)	€10,1	€1,6	€1,8	€1,6	**€15,1**
Stedenbouwkundige eisen	€23,8	€13,1	€10,5	€8,3	**€55,7**
Onvoorzien	€4,0	€4,0	€4,0	€5,0	**€17,0**
Totale geprogrammeerde uitgaven	**€430,8**	**€185,9**	**€159,9**	**€124,7**	**€901,3**

Fase 1 2026 – 2029, fase 2 2030 – 2033, fase 3 2034 – 2037, fase 4 2038 – einde plan

De investeringsbijdrage aan het schoolbestuur wordt in twee termijnen beschikt. Aan de start van het project worden een voorbereidingskrediet beschikt van 8% van de totale investering. Na afronding van de voorbereiding (t+3) wordt het restant beschikt (92%). Dit wijkt af van de huidige werkwijze waarin in vier termijnen het krediet wordt beschikt. Door het op deze wijze aan te vliegen worden de administratieve lasten verlicht.

Er bevindt zich een aanzienlijke piek in de geprogrammeerde uitgaven van fase 1. Dit heeft te maken met het feit dat verschillende omvangrijke projecten vanuit het MPOHV zijn vertraagd, en nu pas tot uitvoering komen, tegelijk met nieuwe IHP projecten. Veelal gaat het om scholen in de nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals Merwedekanaalzone, Cartesius en Beurskwartier, maar ook om bijvoorbeeld de Internationale School Utrecht. Of uitvoering daadwerkelijk plaats gaat vinden conform deze programmering hangt met vele externe factoren samen. Wij monitoren de planningen elk jaar en

zullen indien nodig de programmering elk jaar bijstellen. Overigens zal de daadwerkelijke cashflow afwijken van het beschikken van bedragen. De cashflow wordt jaarlijks in beeld gebracht bij de Programmabegroting en is van invloed op de bepaling van de gemeentelijke schuldquote en solvabiliteit. De eerste herijking van dit IHP inclusief actuele cashflow informatie zal plaats gaan vinden bij de Programmabegroting 2026.

Er zijn reeds projecten opgenomen waarvan we verwachten dat die onderdeel uit gaan maken van de herschikkingsopgave. Het gaat met name om scholen die minder dan 191 leerlingen hebben (op of onder de opheffingsnorm zitten) of waarvan op basis van huidige ontwikkelingen en ligging een meerwaarde lijkt te zijn om mee te doen in de herschikkingsopgave. Herschikken kost geld, maar de benodigde investeringen hiervoor zijn vooraf minder goed in te schatten. Het is ook niet zeker op welke wijze de herschikking tot stand gaat komen in de praktijk. Daarom is er wel voor elk schoolgebouw apart een investering geraamd, zodat er budget beschikbaar is om in te spelen op de noodzakelijke en breed gedragen herschikking. Indien de herschikking niet door gaat, is het budget nodig voor renovatie / vervanging van de huidige gebouwen.

Budget

De normvergoeding is berekend en gebaseerd op nieuw te bouwen projecten en **niet** renovatie van bestaand vastgoed. Dit betekent dat naar verwachting in alle gevallen het budget toereikend zal zijn om de projecten uit te kunnen voeren. Maar dat betekent ook dat er blijvend zorgvuldig moet wordt gekeken naar wat er per project daadwerkelijk nodig is en waar het voor 'minder' kan.

Voor de gymzalen geldt dit ook. Er wordt gerekend met een vast investeringsbedrag voor een nieuw te bouwen gymzaal op basis van de adviezen KVLO 2019, welke als uitgangspunt zijn genomen voor de berekeningen door het extern bureau ~~is~~. Dit gaat uit van een gymzaal met 647 m2 Brute Vloeroppervlakte (BVO). In het UVP zijn ook gymzalen opgenomen die in het verleden niet op basis van de KVLO-normen zijn gerealiseerd. Naar verwachting zal in die gevallen een lagere investering nodig zijn en niet de volledige normvergoeding (obv nieuwbouw) van toepassing zijn.

Voor beide gevallen geldt dat maatwerk het devies is. We moeten immers te allen tijde zuinig en zorgvuldig met publieke middelen om gaan.

Recht op uitvoering van het project

Het IHP is een beleidsdocument waarin we gezamenlijke afspraken vastleggen met de schoolbesturen. Op deze wijze is meerjarig duidelijk welke scholen wanneer aan de beurt komen. Het UVP is gedeeld en afgestemd met hen, zodat we ook daadwerkelijk planmatig met elkaar de komende jaren aan de slag gaan. De schoolbesturen mogen er van uitgaan dat het project in of rondom dat jaartal wordt gestart, maar er kunnen onvoorziene ontwikkelingen optreden die maakt dat de uitvoering van een project vertraagt of dat het project helemaal niet doorgaat. Bij de actualisaties en in nadrukkelijk overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente wordt hier dan over gesproken.

Met de schoolbesturen is het proces gedeeld over de totstandkoming van de nieuwe normbedragen. Zoals hiervoor beschreven zijn de berekeningen gebaseerd op normen en verwachtingen. Schoolbesturen krijgen op basis daarvan de investeringen beschikt. Als het project daadwerkelijk wordt aangevangen, wordt concreet gemaakt hoeveel de renovatie, uitbreiding of nieuwbouw gaat kosten. Dan wordt de vergelijking gemaakt met wat er beschikbaar is op basis van het normbedrag en worden er afspraken gemaakt over de verdere financiële afhandeling. Uitbetalingen vinden plaats op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten.

Tevens zijn er projecten opgenomen die nodig zijn ter dekking van de herschikkingsopgave, zoals elders toegelicht in deze beleidsnota. Deze zullen in eerste instantie niet worden beschikt voor het schoolgebouw zelf, maar voor de gewenste herschikking.

Het UVP is opgenomen als indicatie voor de planning voor het schoolbestuur. Het financiële aspect wordt pas definitief als het project wordt aangevangen.

Dekking en saldo

De financiële dekking die beschikbaar is voor bovengenoemde investeringsopgave ziet er als volgt uit:

Omschrijving dekking (*1.000.000)	Bedrag
Dekking doorloop MPOHV projecten	€293,6
Investeringsruimte kapitaallastenbudget OHV	€189,8
Reserve MPOHV*	€7,4
Budget programma Sport	€9,2
Budget Voorjaarsnota 2024	€247,2
Extra huuropbrengsten zorg/kinderopvang	€6,9
ENG budget (energieneutraal)	€8,4
Subtotaal dekkingen	*€762,5*
Totale uitgaven	€901,3
Tekort	**€138,8**

*) De reserve MPOHV zal hernoemd worden naar reserve MPOHV / IHP

Dit betekent dat voor de uitvoering van het gehele plan ad € 901,3 miljoen, er nog € 138,8 miljoen aan financiële dekking ontbreekt. In de eerste jaren is er voldoende dekking beschikbaar, het tekort fluctueert tussen de jaren en ontstaat met name vanaf het jaar 2035.

Planningsoptimisme

Bij de omrekening naar kapitaallasten houden we rekening met planningsoptimisme. In de afgelopen jaren is vaak gebleken dat geraamde investeringen op een later moment tot uitvoering kwamen dan geprogrammeerd. Ook al is de insteek om zo reëel mogelijk te ramen, enige mate van discrepantie hiertussen is niet geheel te voorkomen. Daarom gaan we ervan uit dat elke geprogrammeerde investering pas drie jaar later tot een benodigde kapitaallast zal leiden. Het gevolg hiervan is dat we er vanuit gaan dat er pas vanaf 2038 budget tekort ontstaat om het plan in deze vorm geheel uit te kunnen voeren. De kapitaallast horend bij het investeringstekort ad € 138,8 miljoen bedraagt € 5,1 mln structureel, bij het huidige rekenrentepercentage van 2%. Er wordt verwacht dat de ontwikkeling van de omslagrente langzaam zal toenemen naar circa 3,5% vanaf 2040.

Belangrijk om te realiseren is dat het plan opgesteld is met de kennis van nu, en hoe verder in de toekomst we kijken hoe minder zeker het wordt dat de uitgaven zich exact zo zullen voordoen als nu opgenomen. In dit IHP hebben we uitbreidingsinvesteringen tot en met 2043 opgenomen in de programmering. Die programmering van uitbreidingsinvesteringen sluit aan bij de bevolkingsprognose voor de stad. Als de daadwerkelijke bevolkingsontwikkeling significant afwijkt van de prognoses zal aanpassing nodig zijn van de programmering. En dat zal doorwerken in de kosten en de benodigde dekking.

Dekking

Voor de uitbreidingsinvesteringen die in dit IHP zijn opgenomen is de dekking nog niet volledig beschikbaar. Voor de periode 2035 – 2044 is nog € 58,8 miljoen extra nodig voor uitbreidingsinvesteringen. Daarvoor doen we te zijner tijd een beroep op de groeimiddelen. Dit betreft o.a. de extra inkomsten uit gemeentefonds en ozb die voortkomen uit groei van de stad. De middelen hiervoor ontvangt de gemeente in de toekomst via het gemeentefonds, en kunnen nu nog niet aan de

begroting van programma Onderwijs worden toegevoegd. Zij maken daarom nog geen onderdeel uit van de dekking, terwijl de uitgaven wel meegenomen zijn in de programmering.

Behalve voor de uitbreidingsinvesteringen is er in de periode 2035 – 2044 ook extra budget nodig voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Met de kennis van vandaag voorzien we daar een tekort van € 80 miljoen.

Voorafgaand aan de start van de coalitieperiode 2034 – 2038 zal hiervoor een (structurele) oplossing gevonden moeten worden, voor zover wij nu kunnen overzien. Afhankelijk van bijstellingen die jaarlijks plaats zullen vinden is het uitgangspunt dat het tekort, uitgezonderd het uitbreidingsdeel, zoveel mogelijk binnen het IHP zelf opgevangen wordt.
Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel uit van de integrale afweging bij een toekomstige Voorjaarsnota. En mogelijk wordt tegen die tijd opnieuw afgewogen of de bovenwettelijke ambities Frisse scholen klasse B en ENG nog steeds toegepast kunnen blijven worden.

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er geen indexatie op het kapitaallastenbudget doorgevoerd. Het is nodig om dat vanaf begroting 2026 wel weer te doen. Zonder deze indexatie zal het tekort jaarlijks oplopen met tientallen miljoenen, aangezien de uitgaven nu op prijspeil 2025 zijn weergegeven en jaarlijks zullen worden geïndexeerd naar een volgend prijspeil.
De indexatie is zowel nodig op budgetten die al in programma Onderwijs (Kansrijk opgroeien) zitten als op eerder in een Voorjaarsnota toegekende budgetten aan Onderwijs die meerjarig oplopen en gereserveerd staan in het Meerjarig begrotingssysteem LIAS.

Alle investeringen die in deze paragraaf worden beschreven hebben betrekking op beide subdoelstellingen. Elk project voeren we namelijk uit om vast te kunnen houden aan de toereikende capaciteit aan schoolgebouwen en gymzalen en alle projecten moeten ervoor zorgen dat we schoolgebouwen en gymzalen kwalitatief goed zijn. Er is daarom geen onderscheid gemaakt in de investeringen, welk project aan welke doelstelling bijdraagt.

Financiële tabel over periode fase 1 (alle uitgaven binnen de doelstelling ‘Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is’):

Investeringen (in €'000)	2026	2027	2028	2029	Structureel jaarbedrag
Raming projecten niveau bouwbesluit	203.945	55.051	114.681	14.929	
Opslag frisse scholen (ambitie)	870	963	2.212	284	
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag	*204.815*	*56.015*	*116.892*	*15.214*	
ENG (ambitie)	4.332	2.027	3.407	284	
Stedenbouwkundige eisen	8.613	4.349	9.882	920	
Onvoorzien	1.000	1.000	1.000	1.000	
Totaal benodigd investeringsbudget	**218.760**	**63.391**	**31.181**	**17.418**	

Kapitaallasten (in €'000)	2026	2027	2028	2029	Structureel jaarbedrag
Raming projecten niveau bouwbesluit				7.455	7.455
Opslag frisse scholen (ambitie)				32	32
Subtotaal projecten conform nieuw normbedrag				7.487	7.487
ENG (ambitie)				158	158
Stedenbouwkundige eisen				315	315
Onvoorzien				37	37
Totaal benodigd kapitaallasten budget				**7.997**	**7.997**
Kapitaallasten reeds in begroting gedekt					
Programma Onderwijs (Kansrijk opgroeien)				6.230	6.230
Programma Sport				336	336
.....				0	0
.....				0	0
Reeds in begroting gedekt (B)				**6.566**	**6.566**
Bijdragen van derden (C)				**1.431**	**1.431**
Nog niet gedekte kosten (A-B-C) [1]	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

[1] Besluitvorming over aanvullende dekkingsmogelijkheden maakt onderdeel uit van de integrale afweging voorafgaand aan de Voorjaarsnota

Bovengenoemde bedragen betreffen de structurele kapitaallasten vanaf 2029 horend bij de investeringsopgave in jaar 2026, uitgaande van planningsoptimisme waarbij pas drie jaar na programmering van de uitgave de daadwerkelijke uitgave plaats zal vinden.

Normbedragen

Gezien de ontwikkelingen in de markt (de prijs- en bouwkostenstijgingen), waardoor projecten alleen financieel uitvoerbaar zijn met een budget bovenop het huidige normbedrag (zoals opgenomen in de huidige verordening), is het normbedrag geactualiseerd door een gespecialiseerd extern bureau. Bij het opstellen van dit geactualiseerde normbedrag is specifiek rekening gehouden met de Utrechtse praktijk. Zo is er onder meer gebruik gemaakt van ervaringscijfers van referentiegebouwen en recent opgeleverde projecten.
Voor elk project hanteren we het geactualiseerde normbedrag, gebaseerd op het Besluit bouwwerken leefomgeving, aangevuld met eisen voor UST (Utrecht Standaard Toegankelijk). Daarnaast hanteren we de sectorale norm Frisse scholen klasse B (met uitzondering van energie en licht).

Voor netcongestie is een apart budget gereserveerd buiten het IHP om, waarvoor in lopende projecten een beroep op gedaan kan worden.

4. Voortgang en verantwoording

a. Beleidsnota en uitvoeringsprogramma

Sturing

Wij verantwoorden over de beleidsnota onderwijshuisvesting om grip te houden op de beleidsmatige doelstellingen. Om deze grip te versterken, richten we ons op drie belangrijke aspecten: minder rapporteren, hoogwaardiger rapporteren en sturingsmomenten.

Het IHP onderwijs bestaat uit de beleidsnota (vast te stellen door de raad) en een uitvoeringsprogramma (vast te stellen door het college). Om de doelmatigheid concreet te maken, wordt het IHP onderwijs vastgesteld voor een periode van vier jaar, met een vooruitblik van twaalf jaar daarna. In totaal bestrijkt het plan dus zestien jaar. Elke vier jaar kan het IHP onderwijs worden aangescherpt of aangepast, maar het is wel belangrijk dat er consistent beleid wordt gevoerd.

Deze beleidsnota geeft de lange termijn visie op de onderwijshuisvestingsbehoefte weer. De uitwerking van de beleidsnota onderwijshuisvesting is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is de verantwoordelijkheid van het college en daarmee ter informatie toegevoegd aan de beleidsnota. Het jaarlijkse huisvestingsprogramma (HVP) wordt gebaseerd op het uitvoeringsprogramma en geeft per kalenderjaar de toegekende voorzieningen weer inclusief het bijbehorende bedrag. Dit HVP wordt jaarlijks door het college vastgesteld, zie het figuur hieronder.

Figuur 1 de momenten van besluitvorming door de raad

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma (UVP) maakt concreet op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de in de beleidsnota vastgestelde doelstellingen. Het UVP biedt daarmee de grondslag voor de huisvestingsaanvragen voor nieuwbouw/uitbreiding/renovatie. De financiële consequenties van het uitvoeringsprogramma zijn (en worden in de toekomst) verwerkt in de programmabegroting en de financiële uitgangspunten zijn bepaald op basis van de meest actuele gegevens.

De uitvoering heeft invloed op de aangegeven effect-indicatoren. Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de meest actuele gegevens en deze gegevens kunnen gedurende de uitvoering wijzigen. Het college ontvangt daarom één keer per jaar een geactualiseerd uitvoeringsprogramma. De terugkoppeling aan het college loopt parallel aan het proces van de programmabegroting, omdat er mogelijk (zoals hierboven beschreven) nog financiële consequenties in de programmabegroting en/of tweede bestuursrapportage verwerkt moeten worden. Het geactualiseerde uitvoeringsprogramma zal met de raad gedeeld worden middels een raadsbrief. Dat betreft een nadere specificatie van de beknopte toelichting in de documenten van de begrotingscyclus. Indien noodzakelijk vindt er een tussentijdse actualisatie plaats als er financiële consequenties doorgevoerd worden in de eerste bestuursrapportage.

Daarnaast wordt er een kwartaalbrief opgesteld, waarin mijlpalen, moties en toezeggingen worden besproken. Eén keer in de vier jaar komt er een integrale inhoudelijke verantwoording, die ook als evaluatie dient voor de nieuwe beleidsperiode. Hiermee vervalt de huidige jaarlijkse voortgangsrapportage, waardoor de focus verschuift naar structurele verantwoording en bijsturing op cruciale momenten.

Beleidsnota

De beleidsnota zal, mede op basis van de verwachte wetswijziging, elke vier jaar worden geactualiseerd. Hierin zal worden teruggekeken, maar vooral weer worden vooruit gekeken. Mutaties in beleidsuitgangspunten zullen dan worden voorgesteld op basis van een integrale terugblik. Dit wordt voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.

Indien er eerder relevante beleidsmatige wijzigingen gaan spelen, zal de raad hierbij worden betrokken via de begrotingscyclus of separate besluitvorming.

Document	Periode	Datum	Inhoud	Noodzaak	Doel	P&C cyclus
Uitvoeringsprogramma						
Voorjaarsnota	T+1	1 juni	(geactualiseerd) Uitvoeringsprogramma	Standaard	Informeren	Ja
			Afwijkingen van het gestelde beleid	Optioneel	besluiten	Ja
Programmabegroting	T+1	1 okt	(geactualiseerd) UVP	Standaard	besluiten	Ja
1e bestuursrapportage	T	1 juni	(geactualiseerd) UVP	Optioneel	besluiten	Ja
2e bestuursrapportage	T	1 okt	Geactualiseerd UVP	Optioneel	besluiten	Ja
Kwartaalbrief	T		Mijlpalen projecten/ moties en toezeggingen	Optioneel	Informeren	Nee
Beleidsnota						
Evaluatie	T-1/4		Inhoudelijke verantwoording/ evaluatie	Standaard	Informeren	Nee
IHP onderwijs	T+1/4		Aanscherpen/ aanpassen IHP onderwijs	Standaard	Besluiten	Nee
2e bestuursrapportage	T	1 okt	Effect-indicatoren	Optioneel	Besluiten	Ja
Jaarstukken	T-1	1 juni	Effect-indicatoren	Standaard	Besluiten	Ja

Het IHP onderwijs bestaat uit twee documenten. Elk document volgt zijn eigen route en heeft zijn eigen tijdsperiode. Niet elk P&C product zal hoeven te worden gebruikt, dit ligt aan de mate van door te voeren aanpassingen.

N.B. Bij T - 1/4 wordt bedoeld dat er 1 tot 4 jaar wordt teruggekeken.
Bij T+ 1/4 wordt bedoeld dat er 1 tot 4 jaar wordt vooruitgekeken.

Mogelijkheden sturing raad:

- Bij de integrale inhoudelijke verantwoording/ evaluatie van de beleidsnota iedere vier jaar over de voorgaande periode via een raadsbrief.
- Via een raadsvoorstel bij de herijking van de beleidsnota over de daaropvolgende vier jaar.
- Bij de besluitvorming via de P&C cyclus.
- Bij de jaarlijks actualisatie van het uitvoeringsprogramma:
    - financieel via de VJN en / of programmabegroting;
    - schriftelijke toelichting via een raadsbrief.
- Via de kwartaal raadsbrief over mijlpalen van projecten, moties en toezeggingen.

b. Huisvestingsprogramma

Deze beleidsnota geeft de lange termijn visie op de onderwijshuisvestingsbehoefte weer en vervangt niet de verordening, maar biedt de grondslag voor de huisvestingsaanvragen voor nieuwbouw/uitbreiding/renovatie via het jaarlijks huisvestingsprogramma. Het huisvestingsprogramma komt voort uit het uitvoeringsprogramma en geeft per kalenderjaar de toegekende voorzieningen weer inclusief het bijbehorende bedrag. Dit wordt jaarlijks door het college vastgesteld.

De investeringskredieten worden op basis van het (geactualiseerde) uitvoeringsprogramma met het vaststellen van de programmabegroting vrijgegeven (= beslispunt). Zij worden hiermee nog niet ter beschikking aan de schoolbesturen gesteld. In de onderwijswetten is geregeld dat schoolbesturen hiervoor een huisvestingsaanvraag bij de gemeente moeten indienen. De huisvestingsaanvraag wordt getoetst op de bepalingen uit het IHP onderwijs en de verordening (VVHO). Bij een positieve beoordeling ontvangt het schoolbestuur een beschikking. Tegen dit besluit kan het schoolbestuur bezwaar maken. Met het schoolbestuur worden afspraken gemaakt op welke wijze er invulling gegeven wordt aan de voorziening. Het uitgangspunt van de beschikking is dat er redelijkerwijs kan worden voorzien in de huisvesting en de middelen binnen afzienbare tijd besteed worden. Gelet op de doorlooptijd van de projecten en de mogelijke wijzigingen, kan het noodzakelijk zijn om de beschikking te splitsen in de voorbereiding en de realisatie van het project.

D. Bijlagen

Sectie 4.01 Afkortingenlijst

Afkorting	Staat voor
BBL	Besluit bouwwerken leefomgeving
BENG	Bijna Energieneutraal
BSO	Buitenschoolse Opvang
BVO	Bruto Vloeroppervlak
ENG	Energieneutraal
HVP	Huisvestingsprogramma
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kindcentrum
KVLO	Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MPOHV	Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting
MPR	Meerjaren Perspectief Ruimte
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
PO	Primair Onderwijs
RSU	Ruimtelijke Strategie Utrecht
S(V)O	Speciaal (voortgezet) Onderwijs
SBO	Speciaal Basisonderwijs
SES	Sociaal Economische Status
THV	Tijdelijke huisvesting
UK	Utrechts Kindcentrum
UOA	Utrechtse Onderwijsagenda
UST	Utrecht Standaard Toegankelijk
UVP	Uitvoeringsprogramma
VE	Voorschoolse Educatie
VGU	Vastgoedorganisatie Utrecht
VO	Voortgezet Onderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra

WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs

Sectie 4.02 Overzicht projecten (uitvoeringsprogramma)

Sectie 4.03 Wijkportretten/profielen

Sectie 4.04 Adviezen themateams Duurzaamheid en Flexibele huisvesting